

Aan: Provinciale Staten van Drenthe
Postbus 122
9400 AC ASSEN

Assen, 2 februari 2006
Ons kenmerk: 06.006/32000020.7/SW/JT/HL
Behandeld door: dr. J. Tuinstra (0592)365812
Onderwerp: aanbieding onderzoeksrapport:
Vitamine C voor de kleine K

Geachte leden van Provinciale Staten van Drenthe,

Met genoegen bieden wij u ter informatie het rapport '*Vitamine C voor de kleine K*' aan.

Het onderzoek is uitgevoerd in het kader van het onderzoeksprogramma 2005 in opdracht van Gedeputeerde Staten.

Binnenkort ontvangt u van GS een informatieve brief over de uitverwerking van de aanbevelingen.

Hoogachtend,

Bestuurscommissie Onderzoek Cultuur, Welzijn en Zorg

prof. dr. S. Waslander,
voorzitter

dr. J. Tuinstra,
ambtelijk secretaris.

Aan: College van GS van Drenthe
Postbus 122
9400 AC ASSEN

Assen, 20 december 2005
Ons kenmerk: 05.124/32000020.7/JT/HL
Behandeld door: dr. J. Tuinstra (0592) 365812
Onderwerp: aanbieding onderzoeksrapport *Vitamine C voor de kleine K.*

Geacht College,

Met genoegen bieden wij u het rapport *Vitamine C voor de kleine K. Rapport van een onderzoek naar ondersteuning van amateurkunst in de provincie Drenthe* aan.

Dit rapport beschrijft de uitkomsten van het in uw opdracht uitgevoerde onderzoek naar de invulling die het Kunst- en Cultuurinstituut Drenthe geeft aan haar ondersteunende taak voor de amateurkunst. Het onderzoek is uitgevoerd door Bureau ART uit Gouda, onder begeleiding van het onderzoeksbureau Cultuur, Welzijn en Zorg.

Wij laten het onderzoeksrapport vergezeld gaan van een Begeleidingsbrief, die u 'in een oogopslag' de belangrijkste kenmerken van het onderzoek laat zien. Het onderzoeksrapport begint met de belangrijkste conclusies aan aanbevelingen.

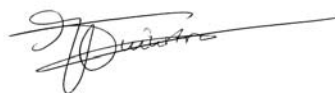
Na ambtelijk overleg is afgesteld dat het ambtelijk advies over dit rapport u op 24 januari a.s. wordt voorgelegd.

Hoogachtend,

Bestuurscommissie Onderzoek Cultuur, Welzijn en Zorg

prof. dr. S. Waslander,
voorzitter

dr. J. Tuinstra,
ambtelijk secretaris.

i.a.a. de leden van Provinciale Staten

Begeleidingsbrief

Naam en titel onderzoek

Vitamine C voor de kleine K. Rapport van een onderzoek naar ondersteuning van amateurkunst in de provincie Drenthe.

Inhoudelijk opdrachtgever

Gedeputeerde Staten van Drenthe

Aanleiding/onderzoeksvraag/relatie met beleid

In de cultuurnota *De kunst van het combineren* geven GS aan dat zij de taken en de rol van Kunst- en Cultuurinstituut Drenthe (K&C Drenthe) als steuninstelling voor de amateurkunst willen inventariseren. Ook de wensen en behoeften van de sector zelf spelen daarbij een rol. Drie vraagstellingen staan centraal:

1. Waar bestaat de amateurkunstsector uit? Wat zijn de wensen en behoeften aan ondersteuning?
2. Hoe vult K&C Drenthe zijn ondersteunende rol in voor de amateurkunst? Wat doen ze en voor wie?
3. Hoe is de aansluiting tussen de wensen en behoeften van de amateurkunstsector en de ondersteuning van K&C Drenthe?

Gegevensverzameling

Voor de uitvoering van het onderzoek is gebruik gemaakt van verschillende informatiebronnen: medewerkers van K&C, cultuurambtenaren van Drentse gemeenten, vertegenwoordigers van instellingen voor amateurkunst, websites, werkplannen, jaarverslagen en beleidsplannen, amateur-gezelschappen (koren en muziekverenigingen/orkesten).

Conclusies

Uit het onderzoek blijkt dat de sector amateurkunst bloeiend en zeer omvangrijk is. Naar schatting kunnen 200.000 inwoners van Drenthe tot de amateur-kunstenaars worden gerekend. De verwachting is dat de sector de komende jaren zal groeien. Behoeftes aan ondersteuning ligt veelal op het terrein van materiële faciliteiten, financiële ondersteuning, het vinden van geschikte podia en vrijwilligersmanagement.

K&C Drenthe biedt ondersteuning voor de disciplines dans, toneel, popmuziek en audiovisueel. De ondersteuning richt zich op scholing, ondersteuning van producties en vinden van podia. Dit sluit aan bij de behoeften. Een grote groep amateur-kunstenaars, koren, orkesten en beeldende kunst, zoeken en vinden geen ondersteuning bij K&C Drenthe. Met name orkesten (harmonies, fanfares, brassbands e.d.) missen ondersteuning, zo blijkt uit het onderzoek.

Bijzonderheden

Het onderzoek is uitgevoerd door Bureau ART uit Gouda en begeleid door het OCWZ.

Nadere informatie is in te winnen bij: dr. J. Tuinstra.

05.123/32000020.7/JT/HL

*Bureau Advies Research Training
voor non-profit en overheid*

Vitamine C voor de kleine K
*rapport van een onderzoek
naar ondersteuning van amateurkunst
in de provincie Drenthe*

Bureau ART
december 2005
Marjon Drenth
Marjolein Vervaet
Peter van der Zant

Samenvatting, conclusies en aanbevelingen

Gedeputeerde Staten van Drenthe hadden behoefte aan een onderzoek naar de invulling die het Kunst- en Cultuurinstituut Drenthe (K&C Drenthe) geeft aan haar ondersteunende taak voor de amateurkunst. Gedeputeerde Staten wilden door middel van dit onderzoek de taken en rol van K&C als steuninstelling voor de amateurkunst inventariseren en de wensen en behoeften van de sector zelf in kaart brengen. Het onderzoeksbureau Cultuur, Welzijn en Zorg van de provincie Drenthe vroeg aan Bureau ART dit onderzoek uit te voeren.

De provincie Drenthe formuleerde de volgende vraagstellingen voor het onderzoek:

1. Waar bestaat de sector uit?
Wat zijn de wensen en behoeften van de amateurkunstsector aan ondersteuning?
2. Hoe vult K&C Drenthe zijn ondersteunende rol in voor de amateurkunst?
Wat doen ze en voor wie?
3. Hoe is de aansluiting tussen de wensen en behoeften van de amateurkunstsector en de ondersteuning van K&C Drenthe? Op welke punten bestaat er wel aansluiting?
Op welke punten bestaat er geen aansluiting?

Om een antwoord op deze vragen te formuleren voerde Bureau ART gesprekken met medewerkers van K&C, met de cultuurambtenaren van de twaalf Drentse gemeenten en met vertegenwoordigers van landelijke, provinciale en lokale instellingen voor amateurkunst in de diverse kunstdisciplines. Ook werden websites, werkplannen, jaarverslagen en beleidsplannen van instellingen voor amateurkunst en K&C Drenthe geanalyseerd. Bovendien werd een vragenlijst (schriftelijk en digitaal) afgenomen bij 160 amateur-gezelschappen in de disciplines, die momenteel niet of nauwelijks door K&C Drenthe worden ondersteund (koren en muziekverenigingen/ orkesten). Op basis hiervan kunnen de volgende conclusies worden getrokken.

Waar bestaat de sector uit?

Uit het onderzoek blijkt, dat de sector amateurkunst een bloeiende en zeer omvangrijke sector is. Amateurkunst kent de volgende disciplines: muziek (vocaal en instrumentaal), toneel, dans, beeldende kunst, schrijven en audiovisueel. Waarschijnlijk kunnen in Drenthe bijna 200.000 inwoners tot de amateur-kunstenaars worden gerekend. Er zijn naar schatting 350 koren en zangverenigingen, 115 orkesten en muziekverenigingen, 175 pop- en rockbands, 200 dansgroepen en -scholen, 250 toneelgezelschappen en 15 foto-, film- en videoclubs in Drenthe. Daarnaast zijn er duizenden amateur-schrijvers en beeldend kunstenaars.

Wat zijn de wensen en behoeften van de amateurkunstsector aan ondersteuning?

De verwachting is dat de sector van de amateurkunst de komende jaren nog verder zal groeien. Een andere ontwikkeling is dat amateur-kunstenaars meer dan voorheen willen dat hun kunstproducten aan bepaalde kwaliteitsmaatstaven voldoet en dat een breder publiek wordt bereikt met voorstellingen, uitvoeringen of exposities. Ook is er een neiging om meer met andere gezelschappen of groepen samen te werken. In diverse disciplines heerst een tekort aan vrijwilligers en bestuursleden. In lijn hiermee neemt het aantal tijdelijke projecten toe, omdat mensen (m.n. jongeren) zich niet voor onbepaalde tijd meer willen binden aan een vereniging. Veel amateurkunstverenigingen kampen met financiële problemen, omdat gemeentelijke bijdragen gereduceerd worden en uitgaven, zoals de huur van oefenruimtes en accommodaties, stijgen.

Amateur-kunstenaars hebben, mede als gevolg van deze ontwikkelingen, vooral behoefte aan financiële ondersteuning en materiële faciliteiten. Bovendien zouden zij meer inzicht moeten hebben in de diverse fondsen voor de amateurkunst. Er is behoefte aan betaalbare oefenruimtes en accommodaties. Mede doordat amateur-kunstenaars streven naar kwaliteit en resultaat, en zich meer willen presenteren aan het publiek, is er behoefte aan ondersteuning bij het vinden van geschikte podia en andere mogelijkheden tot optredens of exposities (bij beeldende kunst). Ook is er een roep om cursussen en opleidingen en didactische ondersteuning om de kwaliteit van de kunstbeoefening te verhogen. Voorts hebben amateur-kunstenaars praktische vragen over publiciteit, ledenwerving, juridische aspecten (aansprakelijkheid e.d.), verzekeringen e.d. Verenigingen van amateur-kunstenaars hebben daarnaast ondersteuning nodig bij het ontwikkelen van beleid ten aanzien van vrijwilligersmanagement. Tot slot zijn netwerken van amateur-kunstenaars van belang, om de (interdisciplinaire) samenwerking tussen verschillende amateur-gezelschappen te bevorderen.

Hoe vult K&C Drenthe zijn ondersteunende rol in voor de amateurkunst? Wat doen ze en voor wie?

K&C Drenthe beschikt over 3,95 fte om de sector van de amateurkunst te ondersteunen. Op allerlei manieren probeert K&C met deze formatie het ondersteuningsaanbod af te stemmen op de wensen en behoeften van de sector. Ondersteuning van amateur-kunstenaars vindt overigens niet alleen plaats vanuit het provinciale ondersteuningsinstituut K&C Drenthe, maar ook vanuit talrijke landelijke en provinciale (koepel)organisaties op het terrein van muziek, zang, beeldende kunst of dans, zoals SAMO en SAKO.

Wanneer men kijkt naar de wijze waarop K&C Drenthe momenteel de amateurkunst ondersteunt, dan kan worden geconcludeerd dat de belangrijkste productgroepen (scholing, hulp bij het vinden van podia en ondersteuning van producties) goed aansluiten bij de behoeften van de amateur-kunstenaars in Drenthe, zoals die in het onderzoek worden genoemd. Hooguit zou aanvullend een aparte productgroep 'ondersteuning bij fondsenwerving' kunnen worden benoemd.

Hoe is de aansluiting tussen de wensen en behoefte van de amateurkunstsector en de ondersteuning van K&C Drenthe? Op welke punten bestaat er wel aansluiting? Op welke punten bestaat er geen aansluiting?

Door keuzes die (in overleg met de provincie) in het verleden zijn gemaakt beschikt K&C alleen over consultants voor de disciplines audiovisueel, dans, toneel en popmuziek. Juist voor de meest omvangrijke sectoren van de amateurkunst, als beeldende kunst, koren en orkesten (harmonies, fanfares, brassbands e.d.) zijn geen consultants beschikbaar.

Uit het onderzoek onder koren en orkesten blijkt, dat een aanzienlijk deel van de koren en orkesten in Drenthe ambities heeft om de kwaliteit van de producties te verhogen. Vooral de orkesten geven aan in het huidige aanbod bepaalde vormen van ondersteuning te missen, zoals opleidingen, het vinden van geschikte podia, hulp bij ontwikkeling van producten en natuurlijk financiële ondersteuning. Deze orkesten en koren wenden zich tot nu toe niet tot K&C Drenthe met hun ondersteuningsbehoeften of hebben zelfs nog nooit van K&C gehoord, omdat K&C niet over eigen consultants op dit terrein beschikt.

Ook bij de helft van de ambtenaren die zich bij de 12 gemeenten in Drenthe bezighouden met cultuur is het onbekend welke ondersteuning K&C biedt aan de amateurkunst; deze ambtenaren kennen K&C vooral van de cultuureducatie. De cultuurambtenaren die wel op de hoogte zijn van het aanbod van K&C voor de amateurkunst, spreken het vermoeden uit dat K&C onbekend is bij de meeste amateur-kunstenaars in hun gemeente. Ook vinden zij K&C sterk aanbodgericht of vinden zij het in elk geval niet duidelijk op welke gronden K&C bepaald aanbod ontwikkelt. Sommige gemeenten geven de voorkeur aan een vaste consulent voor amateurkunst in hun gemeente, die als algemeen aanspreekpunt fungeert.

Aanbevelingen

Deze conclusies leiden tot de volgende zeven aanbevelingen van Bureau ART aan de provincie Drenthe.

1. K&C Drenthe heeft geen aparte consulenten voor enkele belangrijke sectoren in de amateurkunst, zoals orkesten/ muziekverenigingen, koren en beeldend kunstenaars. Overleg daarom met K&C over de uitkomsten van het onderzoek en maak duidelijke afspraken over de sectoren binnen de amateurkunst waarop K&C zich de komende jaren zal gaan richten. Bespreek de mogelijkheden om K&C zich meer te laten richten op de sectoren die nu nog niet door K&C worden ondersteund, met name de orkesten en muziekverenigingen, en wellicht ook koren en beeldend kunstenaars (hoewel de koren in het onderzoek minder ondersteuningsbehoeften aangeven dan de orkesten en muzikale verenigingen).
2. In de sector koren en orkesten/muziekverenigingen wendt men zich nauwelijks tot K&C met vragen of blijkt men nog nooit van K&C te hebben gehoord. Maak daarom met K&C afspraken hoe dit veld van amateurkunst in Drenthe beter kan worden geïnformeerd over de ondersteuningsmogelijkheden die K&C biedt op het terrein van de amateurkunst.
3. De evaluatie van de ondersteuningsactiviteiten van K&C kan worden verbeterd. Maak daarom jaarlijks met K&C op basis van het werkplan afspraken voor het komende jaar. Maak deze afspraken bij voorkeur niet alleen over kwantitatieve prestaties, maar vooral ook over kwalitatieve resultaten (subjectief of objectief gemeten). Laat K&C per onderdeel uit het werkplan concreet aangeven, hoe het denkt de resultaten bij de doelgroep te meten. Voer jaarlijks een inhoudelijk gesprek met de directeur K&C en de medewerkers voor amateurkunst over de resultaten van het afgelopen jaar en de gevolgen daarvan voor het volgende jaar.
4. Met name gemeenten vinden K&C aanbodgericht of zeggen niet te weten waarom K&C bepaalde keuzes in het aanbod heeft gemaakt. Vraag daarom aan K&C Drenthe de keuzes die in het werkplan en het beleidsplan worden gemaakt ten aanzien van het aanbod van ondersteuning voortaan duidelijker te onderbouwen door telkens aan te geven hoe het aanbod is gebaseerd op bepaalde gesignaleerde ontwikkelingen, lacunes of behoeften.
5. Sommige gemeenten hebben behoefte aan één vast aanspreekpunt voor de amateurkunst bij K&C. Bespreek daarom met K&C in hoeverre de huidige consulenten voor amateurkunst met behoud van hun specialisme ook als algemeen contactpersoon kunnen optreden voor een of enkele gemeenten.

6. De helft van de gemeenten is slecht op de hoogte van de ondersteuning van de amateurkunst door K&C; ook wordt gesignaleerd dat de K&C-ondersteuning beter afgestemd moet worden op de activiteiten die plaatselijke instellingen, zoals lokaal kunstencentrum of bibliotheek, ontplooiën. Maak daarom afspraken met K&C Drenthe om met een zekere regelmaat, bijvoorbeeld tweejaarlijks, (bij voorkeur in bijzijn van de provinciale ambtenaar voor amateurkunst) met elk van de twaalf gemeenten afzonderlijk een gesprek te voeren. In deze gesprekken kan geïnventariseerd worden welke ondersteuningsbehoeften er in de gemeente leven op het terrein van amateurkunstbeoefening en welke mogelijkheden K&C momenteel biedt of in de nabije toekomst zou kunnen bieden om in deze behoeften te voorzien, samen met de lokale culturele instellingen als muziekschool/ kunstencentrum, bibliotheek of theater.
7. De consultants van K&C hebben slechts beperkte tijd voor de ondersteuning van de amateurkunst en moeten in de praktijk al keuzes maken (zoals blijkt uit dit onderzoek, zie pag. 23 e.v.). Concentreer daarom de ondersteuning van K&C, naast een 'basispakket' voor alle amateur-kunstenaars, voor een deel op die groepen/ gezelschappen/ individuele kunstenaars die ambities hebben om de kwaliteit van de kunstbeoefening en/of presentaties aanzienlijk te verbeteren. Sluit daartoe (meerjarige) convenanten tussen provincie, gemeenten, K&C en de amateur-kunstenaars, waarin wordt vastgelegd welke bijdrage elk van de partijen levert aan deze kwaliteitsverbetering.

Inhoudsopgave

	blz.
Samenvatting, conclusies en aanbevelingen	2
1. Inleiding	7
2. Onderzoeksopzet	8
2a. Kenmerken van vraagonderzoek	
2b. De opzet van het onderzoek	
3. De amateurkunst in Drenthe	12
3.1 De amateurkunst in Nederland	
3.2 Het veld van de amateurkunst in Drenthe	
3.3 Trends en ontwikkelingen in de amateurkunst in Drenthe	
3.4 Provinciaal beleid voor de amateurkunst	
4. Het ondersteuningsaanbod van K&C Drenthe	21
4.1 De aanpak van K&C Drenthe	
4.2 De formatie voor de ondersteuning van de amateurkunst bij K&C	
4.3 Afstemming van vraag en aanbod	
4.4 Het huidige aanbod van K&C Drenthe	
4.5 Evaluatie en verantwoording bij K&C	
5. De vraag naar ondersteuning vanuit het lokale perspectief	31
5.1 De ondersteuningsbehoeften van amateur-kunstenaars in de gemeente	
5.2 Het gemeentelijke beleid t.a.v. amateurkunst	
5.3 De beoordeling van het aanbod van K&C Drenthe	
6. De vraag naar ondersteuning vanuit het perspectief van de amateurkunstenaars	36
6.1 Kenmerken van de respondenten	
6.2 Het ambitieniveau	
6.3 De huidige ondersteuning	
6.4 De ondersteuningsbehoeften	
6.5 Overige opmerkingen	
7. De confrontatie tussen vraag en aanbod	42
Bijlage 1: Checklist gesprekken medewerkers K&C	
Bijlage 2: Checklist vragen interviews gemeenten	
Bijlage 3: Checklist telefonische interviews landelijke koepels amateurkunst	
Bijlage 4: Checklist telefonische interviews koepels amateurkunst Drenthe	
Bijlage 5: Checklist telefonische interviews muziekscholen/ creativiteitscentra	
Bijlage 6: Vragenlijst amateurkunstverenigingen/ gezelschappen: koren	
Bijlage 7: Vragenlijst amateurkunstverenigingen: orkesten	
Bijlage 8: Geraadpleegde documenten	
Bijlage 9: Afkortingenlijst	

1. Inleiding

Amateurkunst is niet weg te denken uit het Drentse sociale leven, aldus de cultuurnota van de provincie Drenthe. Amateurkunst is belangrijk voor het culturele en maatschappelijke klimaat in Drenthe en draagt bovendien bij aan de sociale cohesie in de samenleving. De provincie wil daarom de culturele infrastructuur voor amateurkunst in Drenthe verder versterken.

Gedeputeerde Staten van Drenthe hadden in dit verband behoefte aan een onderzoek naar de invulling die het Kunst- en Cultuurinstituut Drenthe (K&C Drenthe) geeft aan haar ondersteunende taak voor de amateurkunst. Gedeputeerde Staten wilden door middel van dit onderzoek de taken en rol van K&C als steuninstelling voor de amateurkunst inventariseren en de wensen en behoeften van de sector zelf in kaart brengen. Op basis van deze inventarisatie wil de provincie met K&C prestatieafspraken maken, waardoor de ondersteuning van de sector Amateurkunst wordt verbeterd en versterkt. Het onderzoeksbureau Cultuur, Welzijn en Zorg van de Provincie Drenthe gaf aan Bureau ART opdracht dit onderzoek uit te voeren.

De provincie Drenthe formuleerde de volgende vraagstellingen voor het onderzoek:

1. Hoe vult K&C Drenthe zijn ondersteunende rol in voor de amateurkunst?
Wat doen ze en voor wie?
2. Wat zijn de wensen en behoeften van de amateurkunstsector aan ondersteuning?
Waar bestaat de sector uit?
3. Hoe is de aansluiting tussen de wensen en behoeften van de amateurkunstsector en de ondersteuning van K&C Drenthe?
Op welke punten bestaat er wel aansluiting? (is behoefte aan en wordt geboden)
Op welke punten bestaat er geen aansluiting? (is behoefte aan maar wordt niet geboden, is geen behoefte aan maar wordt wel geboden).

Dit is het eindrapport van het onderzoek. In hoofdstuk 2 wordt eerst de onderzoeksopzet beschreven. In hoofdstuk 3 wordt een schets gegeven van het veld van de amateurkunst in al zijn geledingen. In dit hoofdstuk wordt ook aandacht besteed aan trends en ontwikkelingen in de amateurkunst en aan het provinciale beleid ten aanzien van de amateurkunst. In hoofdstuk 4 wordt vervolgens aangegeven welk aanbod K&C Drenthe thans heeft voor de amateur-kunstenaars in Drenthe en hoe de medewerkers van K&C het aanbod elk jaar laten aansluiten bij de vragen uit het veld. In dit hoofdstuk worden ook enige kanttekeningen gemaakt bij de wijze waarop K&C evalueert of de doelstellingen worden bereikt en de wijze waarop K&C hierover verantwoording aflegt aan de provincie. In hoofdstuk 5 wordt ingegaan op de vraag naar ondersteuning van amateur-kunsten vanuit het lokale perspectief; het hoofdstuk is gebaseerd op de uitkomsten van de interviews met de gemeenteambtenaren Cultuur van de twaalf gemeenten in Drenthe en de interviews met de lokale muziekscholen/ kunstencentra. Ten slotte wordt in hoofdstuk 6 de vraag naar ondersteuning beschreven vanuit de amateur-kunstenaars zelf; het hoofdstuk is gebaseerd op een korte enquête die werd afgenomen bij een aantal amateurkunst-verenigingen (koren en orkesten/ muziekverenigingen). In hoofdstuk 7 worden tot slot vraag en aanbod met elkaar geconfronteerd.

2. Onderzoeksopzet

In dit hoofdstuk wordt na een schets van de mogelijkheden van vraagonderzoek (paragraaf 2a) ingegaan op de opzet van het onderzoek naar de ondersteuning van amateurkunst in Drenthe (2b).

2a. Kenmerken van vraagonderzoek

Het is begrijpelijk, dat Gedeputeerde Staten de opdracht geven tot een onderzoek naar de afstemming tussen vraag en aanbod op het gebied van ondersteuning van amateur-kunsten. Doordat de prijs van de ondersteuning doorgaans laag is (of vaak zelfs gratis) en niet kostendekkend (vanwege het ontbreken van een 'kapitaalkrachtige vraag' in het culturele veld), is er in deze sector – net als in de andere culturele sectoren – nauwelijks sprake van een marktmechanisme waarin vraag en aanbod constant op elkaar worden afgestemd. Daarom zijn er andere middelen nodig om te kunnen constateren of het aanbod nog voldoende is afgestemd op de vraag. Een marktonderzoek waarbij de 'vraag' en het 'aanbod' in kaart worden gebracht kan in zo'n behoefte voorzien.

Daarbij moet men zich realiseren, dat een vraag-aanbodanalyse in de culturele sector slechts een begrensde waarde heeft. Het is té eenvoudig om te veronderstellen, dat een ondersteuningsinstelling op basis van de in kaart gebrachte vraag een aanbod kan ontwikkelen dat volledig aan de vraag voldoet:

1. De partijen in het veld kunnen hun 'vraag' doorgaans moeilijk formuleren. Vaak ontwikkelen zij pas een vraag, wanneer zij kennisnemen van een bepaald aanbod. Ook in de private sector worden veel producten niet ontwikkeld op basis van een expliciete vraag van de consument, maar op basis van trendanalyses en algemene analyses van (ontwikkeling van) consumentenbehoeften. Een consument vraagt doorgaans niet om een product, maar schaft het product aan, als het blijkt aan te sluiten bij zijn impliciete behoeften.
2. Dit geldt des te sterker voor de culturele sector, waar veel producten door de overheid als 'merit good' worden gezien: een product waarvoor de burger (te) weinig wil betalen en dat door de overheid daarom wordt verschaft of gesubsidieerd, omdat het als waardevol voor de burger wordt gezien.
3. Het werkveld van een provinciale ondersteuningsinstelling is vaak breed en complex. In de praktijk betekent dit, dat er met beperkte middelen en menskracht keuzes moeten worden gemaakt in het ondersteuningsaanbod. Deze keuzes worden soms bewust gemaakt, soms onbewust, soms expliciet, soms impliciet. Maar zeker is dat niet onbeperkt kan worden gereageerd op alle vragen vanuit het veld.
4. Een steunfunctie doet meer dan vragen uit het werkveld vertalen in aanbod. Het vertaalt landelijke ontwikkelingen in provinciale activiteiten of voert provinciaal beleid uit (dat niet per definitie op een vraaganalyse is gebaseerd).

In de gekozen onderzoeksopzet is er daarom, naast een analyse van de vraag, ook aandacht voor het analyseren van trends en (landelijke en provinciale) ontwikkelingen in (vraag en aanbod van) de amateurkunst en het onderzoeken van het (provinciale) beleid ten aanzien van de amateurkunst.

2b. De onderzoeksopzet

De onderzoeksopzet die uiteindelijk in overleg met de provincie werd gekozen bestond uit drie fasen:

- Fase a. Beschrijven
- Fase b. Bevragen
- Fase c. Beoordelen.

a. Beschrijven

Als eerste fase in het onderzoek werd geanalyseerd welke rol K&C Drenthe momenteel vervult bij de ondersteuning van de amateurkunst. Daartoe werden gesprekken gevoerd met de directeur van K&C Drenthe, het afdelingshoofd van Kunst ter Plekke (de afdeling van K&C voor de amateurkunst) en de consultants van K&C voor de amateurkunst. In bijlage 1 zijn de namen vermeld van de K&C-medewerkers waarbij een interview werd afgenomen. Ook is in deze bijlage de checklist opgenomen met vragen die in de loop van de gesprekken aan de orde werden gesteld.

Bovendien werd als onderdeel van deze eerste fase van het onderzoek een bronnenonderzoek verricht op basis van jaarverslagen, werkplannen en andere documenten van K&C (zie bijlage 8 voor de geraadpleegde documenten).

Tot slot werd in deze fase op basis van de gemeentegidsen van de 12 gemeenten, gemeentelijke websites en met name de website van K&C Drenthe een overzicht samengesteld van alle verenigingen of andere verbanden van amateur-kunstenaars in Drenthe: koren, orkesten, toneelgezelschappen enzovoorts.

b. Bevragen

Als tweede fase in het onderzoek werd geïnventariseerd wat de wensen en behoefte van de amateurkunstsector zijn wat betreft de ondersteuning door K&C Drenthe.

Deze fase bestond uit de volgende onderdelen:

b1: Gemeenten

Er werden telefonische interviews afgenomen bij de ambtenaren bij elf van de twaalf gemeenten (de gemeente Meppel weigerde medewerking aan het onderzoek) die verantwoordelijk zijn voor 'kunst en cultuur' in hun gemeente. Ook werd een interview afgenomen bij de coördinator van het project Culturele hoofdstad Drenthe.

In deze interviews werd onder andere gevraagd wat volgens de betrokken ambtenaren relevante ontwikkelingen zijn in de amateurkunst en in het gemeentelijke beleid t.a.v. de amateurkunst en welke ondersteuningsbehoeften er (vanuit deze ontwikkelingen) zijn in de gemeente. In bijlage 2 is de checklist opgenomen van vragen die in deze interviews werden gesteld. Ook staan in deze bijlage de namen vermeld van de ambtenaren die werden geïnterviewd.

b2: Landelijke organisaties voor amateurkunst

Er werden interviews afgenomen met vertegenwoordigers van twee landelijke organisaties voor amateurkunst:

- Maatschappij tot Bevordering der Toonkunst (MBT);
- Stichting Beeldende Amateurkunst (SBA).

In deze interviews werd ingegaan op de ontwikkelingen die momenteel in de sector gaande zijn, de ondersteuningsbehoefte van de sector en de samenwerking met de provinciale steunfunctieorganisaties (zie bijlage 3 voor de checklist met vragen die in deze interviews werd gebruikt).

b3: Provinciale organisaties voor amateurkunst

Er werden interviews afgenomen met vertegenwoordigers van organisaties voor de amateurkunst in Drenthe:

- Samenwerkende Muziekorganisaties (SAMO) Drenthe;
- Samenwerkende Korenorganisaties (SAKO) Drenthe.

In deze interviews werd ingegaan op de ontwikkelingen die momenteel in de sector gaande zijn, de ondersteuningsbehoefte van de sector en de samenwerkingsrelatie met K&C Drenthe (zie bijlage 4 voor de checklist met vragen die in deze interviews werd gebruikt).

b4: Muziekscholen/ centra voor de kunsten

Er werden interviews afgenomen met vertegenwoordigers van vier muziekscholen/ centra voor de kunsten in Drenthe:

- ICO Centrum voor Kunst & Cultuur in Assen
- Regionaal Instituut voor Muische Vorming in Meppel
- Gemeenschappelijke Muziekschool Hogeveen
- Muziekschool Emmen.

In deze interviews werd met name ingegaan op de samenwerking met K&C Drenthe (zie bijlage 5 voor de checklist met vragen die in deze interviews werden gesteld).

b5: Amateurkunstenaars

Tot slot werd een korte peiling verricht in twee sectoren van de amateurkunst: de orkesten/ muziekverenigingen en de koren. Deze twee sectoren werden in overleg met de provincie gekozen, omdat:

- deze sectoren momenteel niet of nauwelijks door Kunst&Cultuur Drenthe worden ondersteund (zie hoofdstuk 4);
- het sectoren zijn waarin de kunstbeoefening doorgaans in groepsverband plaatsvindt (van individuele amateurkunstenaars, zoals in de beeldende kunst, zijn over het algemeen geen namen en adressen bekend).

In totaal 160 muziekverenigingen, orkesten en koren ontvingen een korte vragenlijst. Daarvan werden er 80 per mail verzonden (40 digitale vragenlijsten aan muziekverenigingen/ orkesten en eveneens 40 digitale vragenlijsten aan koren) en 80 per post (40 schriftelijke vragenlijsten aan muziekverenigingen/ orkesten en 40 schriftelijke vragenlijsten aan koren). In de vragenlijst werd onder andere gevraagd of men ambities heeft om tot een verdere verhoging van de kwaliteit te komen en welke ondersteuningsbehoeften men in dat geval heeft (zie bijlage 6 en bijlage 7 voor de vragenlijsten).

De selectie van deze amateurgezelschappen vond als volgt plaats. Er waren namen en adressen bekend van 115 orkesten/ muziekverenigingen in Drenthe. Daarvan beschikten 40 over een e-mail adres. Alle 40 ontvingen een digitale vragenlijst. Uit de overige 75 werden a-select 40 orkesten/ muziekverenigingen, gespreid over de 12 gemeenten, geselecteerd. Deze ontvingen een schriftelijke vragenlijst. Er waren namen en adressen bekend van 350 koren in Drenthe. Uit de 79 koren die over een e-mail adres beschikten werden er a-select 40 geselecteerd, gespreid over de 12 gemeenten en type koor (mannenkoor, vrouwenkoor, gemengd koor, shantykoor, kerkkoor, jongerenkoor e.d.). Deze ontvingen de vragenlijst per e-mail. Uit de resterende koren werden nog eens 40 a-select geselecteerd, gespreid over de 12 gemeenten en type koor, die een schriftelijke vragenlijst ontvingen. De respons op deze vragenlijst was laag. Uiteindelijk zond 22% de enquête ingevuld retour. Het is niet uit te sluiten dat de respondenten tot de koren en orkesten behoren met een bovengemiddeld ambitieniveau. De antwoorden werden verwerkt met behulp van SPSS.

c. Beoordelen

Tot slot werden als derde en laatste fase van het onderzoek de wensen en behoeften die werden geuit in de interviews en in de vragenlijsten geconfronteerd met het huidige aanbod van K&C Drenthe.

3. De amateurkunst in Drenthe

In dit hoofdstuk brengen we eerst het veld van amateurkunst in Nederland en in het bijzonder in Drenthe in kaart (paragraaf 3.1). Daarna beschrijven we een aantal belangrijke trends en ontwikkelingen in de amateurkunst, met name in Drenthe (3.2). Ten slotte zetten we op een rijtje welk beleid provincies, in het bijzonder Drenthe, voeren ten aanzien van de amateurkunst.

3.1 De amateurkunst in Nederland

Na sport is amateurkunst veruit de meest beoefende vrijetijdsbesteding. Ruim 6 miljoen Nederlanders besteden wekelijks minstens een uur aan zingen, schilderen, toneel spelen, schrijven, fotograferen, dansen of aan een andere vorm van kunstbeoefening (IPO-rapport Kiezen in cultuurbeleid, 2005).

De amateurkunst kent de volgende disciplines:

- muziek
- theater
- dans
- audiovisueel
- beeldend
- schrijven.

Dans, toneel en muziek behoren tot de podiumkunsten. Beeldende kunst, schrijven en AV (fotografie, film, video, computerkunst) zijn de niet-podiumkunsten. Podiumkunsten worden over het algemeen vormgegeven in groepsverband, terwijl bij de beoefening van niet-podiumkunsten de amateur veelal op zichzelf is aangewezen.

Uit onderzoek van Motivaction (Socio-consult onderzoek Amateurkunst, 2001) blijkt dat beeldende kunst en AV het meest worden beoefend, gevolgd door muziek en in mindere mate dans, schrijven en theater.

Tabel 1: Geschat aantal beoefenaars amateurkunst in Nederland

discipline	geschat aantal
Beeldend	1.875.000
Audiovisueel	1.750.000
Muziek	1.500.000
Dans	1.000.000
Schrijven	375.000
Theater	125.000

Een deel van de amateur-kunstenaars AV komt regelmatig bijeen in clubs (fotografieclubs, videoclubs, filmclubs e.d.). Uit het onderzoek van Motivaction blijkt echter dat 91% van deze amateurs alleen werkt.

Onder beeldende kunst valt tekenen en schilderen, textiel (weven, kantklossen, spinnen, verven, quilten, borduren en mode), beeldenhouwen en overige kunstvormen als keramiek, papierknippen, emailleren, porseleinschilderen, pergamano, origami, boekbinden, installaties/ ruimtelijke objecten. Deze amateurs werken bij voorkeur alleen; 14% neemt deel aan een groep of vereniging.

Muziek kan worden onderverdeeld in:

- vocaal, zang (in een koor, ensemble of solo)
- een instrument bespelen (in een gezelschap of solo).

Daarnaast wordt onderscheiden: componeren (zelf muziek schrijven).

Binnen deze sector zijn vervolgens verschillende segmenten te benoemen. Zo maakt de landelijke organisatie voor amateur-muziek Unisono een onderscheid in: orkesten, kamermuziek, wereldmuziek, kerkmuziek, twima (twirling en majorettes), vocaal, slagwerk/ marching/ show en hafabra (harmonie, fanfare, brassband).

Ongeveer de helft van de muzikanten beoefent muziek individueel, de andere helft in groepsverband (band, orkest, harmonie e.d.).

Bij de koren gaat het om uiteenlopende koren als opera en operette, byzantijnse koren, jeugdkoren, kinderkoren, vrouwenkoren, mannenkoren, barbershop, kerkkoren, theaterkoren, shantykoren, piratenkoren, toonkunstkoren, a-capella koren en cantatekoren.

Dansen kent de volgende vormen:

- internationale dans: volksdans, werelddans, folklore
- dans en ballet: klassiek ballet, moderne dans, jazzdans
- show/ tapdance, hiphop, streetdance, breakdance
- historische dans, flamenco, majorettes/ twirl
- dansconditie en stijldans.

Dansers beoefenen hun kunstvormen het meest in een (vaste) groep of vereniging.

Schrijvers vormen een kleine groep. Het wordt bijna uitsluitend door personen alleen beoefend; toch schrijft nog zo'n 20% in een groep of vereniging.

Ondersteuning van de amateur-kunstenaars vindt op uiteenlopende manieren plaats. Op landelijk niveau zijn er diverse koepelorganisaties, zoals de Stichting Beeldende Amateurkunst (SBA), Unisono (landelijke organisatie voor amateur-muziek), het Landelijk Centrum voor Amateurdans (LCA), Theaterwerk NL (landelijke ondersteuningsorganisatie voor het amateurtheater in Nederland) en de Stichting Schrijven. Unisono, LCA, SBA en Theaternetwerk NL zijn verenigd in de stichting Platform voor Amateurkunst. Voor de diverse sectoren binnen de amateur-muziek zijn er aparte landelijke organisaties, zoals de Koninklijke Nederlandse Federatie van Muziekverenigingen (KNFM), de Nederlandse Organisatie voor Accordeon en Mondharmonica (NOVAM), de Federatie van Katholieke Muziekbonden (FKM) en de Nederlandse Federatie van Christelijke Muziekbonden (NFCM). De diverse landelijke muziekverenigingen werken samen in de Stichting Amateur Muziek Organisaties (SAMO).

Op het terrein van de koormuziek zijn er landelijke organisaties, als de Maatschappij tot Bevordering der Toonkunst (MBT) en het Koninklijke Nederlands Zangersverbond (KNZV). Bij de MBT zijn 118 koren aangesloten, waarvan 4 uit Drenthe. Bij de KNZV zijn 250 mannenkoren aangesloten (traditionele mannenkoren, maar ook shantykoren, barbershop, Byzantijnse en jongenskoren), waarvan 18 uit Drenthe. De diverse korenorganisaties werken samen in de Stichting Amateur Koren Organisaties (SAKO).

Voor de audiovisuele amateurkunst bestaan drie landelijke koepels: voor fotografie is dat de BNAFV (Bond van Nederlandse Amateur Fotografen Verenigingen), voor film en video de NOVA en voor geluid en klankbeeld de NVG.

Deze landelijke koepels organiseren, naast hun activiteiten op het terrein van belangenbehartiging e.d., diverse ondersteunende werkzaamheden voor hun leden. We geven enkele voorbeelden.

De Stichting Schrijven geeft een tijdschrift en nieuwsbrief uit, organiseert workshops over schrijven en verzorgt een online vraagbaak voor amateur-schrijvers.

De BNAFV (amateurfotografen) organiseert wedstrijden voor amateur-fotografen, ondersteunt exposities (o.a. verzekeringen) en kent diverse werkgroepen en gespreksgroepen.

Het LCA (dans) beheert de website Dansweb, organiseert expertmeetings en conferenties, geeft een tijdschrift en diverse publicaties uit (o.a. over het starten van een eigen bedrijf), beheert een databank en kent een telefonische vraagbaak.

Unisono (muziek) geeft een tijdschrift uit, fungeert als landelijk kenniscentrum voor beleidsmakers, dirigenten, muziekverenigingen en muzikanten en ontwikkelt allerlei cursussen voor dirigenten, docenten en bestuurders van verenigingen.

De KNFM (muziekverenigingen) bemiddelt bij geschillen, biedt voorbeelden aan van overeenkomsten (bijvoorbeeld een dirigentenovereenkomst), geeft juridische adviezen, sluit collectieve verzekeringen af en een collectief BUMA-contract.

De MBT (koren) biedt koren toegang tot de uitgebreide Muziekbibliotheek, geeft adviezen op bestuurlijk, financieel en juridisch gebied, sluit een collectief BUMA-contract af, geeft een tijdschrift uit, geeft kortingen bij aanschaf van muziek en biedt de mogelijkheid om bij het MBT aanwezige expertise op tal van terreinen (verenigingsrecht, arbeidsrecht, databank dirigenten, artistieke problemen, repertoire-informatie etc.) te benutten.

De KNZV (mannenkoren) beschikt over een bibliotheek, sluit collectieve verzekeringen af, geeft belastingadviezen en beschikt over twee muzikale adviseurs.

In de noordelijke provincies zijn er, evenals in de andere provincies in Nederland, steunfunctie-instellingen op het gebied van (onder andere) amateurkunst, zoals Kunst&Cultuur Drenthe, Keunstwerk in Friesland, Kunstencentrum Groningen en het IVAK (Delfzijl). Behalve het aanbieden van cursussen en opleidingsmogelijkheden spelen zij ook een bindende, begeleidende en voorwaardenscheppende rol in het amateurkunstenveld (zie o.a. State of the Art, 2002).

Daarnaast kennen sommige landelijke organisaties van amateur-kunstenaars provinciale of regionale afdelingen. Zo kent de BNAFV (fotografen) een afdeling Drenthe met fotoclubs uit Assen, Coevorden, Meppel, Gieten, Schoonebeek, Emmen, Beilen, Hoogeveen en Gramsbergen. De KNFM (muziekverenigingen) heeft een afdeling in elke provincie, waaronder de provincie Drenthe. De KNZV (mannenkoren) heeft een afdeling Het Noorden.

De SAMO heeft een afdeling Drenthe, evenals de SAKO. In SAMO Drenthe werken samen:

- de Koninklijke Nederlandse Federatie van Muziekverenigingen afdeling Drenthe;
- de Christelijke Muziekbond voor Muziekverenigingen in Oost en West Nederland (CBOW);
- de Christelijke Bond van Muziekverenigingen in de provincie Groningen en Drenthe (CBMG/D).

Ook deze provinciale afdelingen bieden ondersteuning aan hun leden. Zo heeft bij de SAMO op provinciaal niveau met name het cursorisch werk een vlucht genomen, ook al omdat volgens de SAMO de muziekscholen, voor wat betreft opleidingen voor slagwerkers en majorettes, het veelal lieten afweten. Activiteiten van SAMO Drenthe zijn bijvoorbeeld:

- een workshop How2dancetwirl (gezamenlijk met SAMO Friesland en SAMO Groningen);
- een solistenwedstrijd voor blazers en slagwerkers;
- jeugdstudiedagen
- majoretteopleidingen;
- een workshop voor saxofoons.

SAKO Drenthe organiseerde de afgelopen jaren onder andere:

- voorronde Nederlands Koorfestival;
- Studiedag kwaliteitsverbetering van de koorzang (samen met SAKO Friesland en SAKO Groningen);
- koorscholing (omdat er bij de muziekscholen vaak een tekort aan docenten is).

Op gemeentelijk niveau zijn er de centra voor kunstzinnige vorming, muziekscholen en creativiteitscentra die cursussen bieden aan amateur-kunstenaars. Drenthe kent vier van dergelijke centra: het ICO Centrum voor Kunst & Cultuur in Assen, het Regionaal Instituut voor Musische Vorming in Meppel, de Gemeenschappelijke Muziekschool Hoogeveen en de Muziekschool Emmen.

3.2 Het veld van de amateurkunst in Drenthe

Drenthe telt circa 475.000 inwoners. Uitgaande van ruim 6 miljoen amateur-kunstenaars in Nederland, kunnen we dus vermoeden dat er in Drenthe bijna 200.000 amateur-kunstenaars zullen zijn. De disciplines 'zingen', 'musiceren', 'toneel' en 'dans' worden doorgaans in groepsgewijs beoefend. Op basis van een analyse van de gemeentegidsen en gemeentelijke websites, de website van Kunst&Cultuur Drenthe en andere bronnen op het Internet kunnen we het volgende beeld schetsen van de beoefening van deze disciplines in Drenthe.

- Er zijn circa 350 koren en zangverenigingen in Drenthe. Elke gemeente en elk dorp binnen deze gemeente kent één of meerdere koren. Het betreft een diversiteit aan kerkkoren, mannenkoren, shantykoren, vrouwenkoren, jongerenkoren, kinderkoren, bejaardenkoren, popkoren, volkszangverenigingen, oratoriumverenigingen, kamerkoren en gospelkoren.
- Er zijn ongeveer 115 muziekverenigingen en orkesten, variërend van het Drents Jeugdorkest en het Drents Politieorkest tot talloze harmonieorkesten, kamerorkesten, drumbands, dweilorkesten, fanfares en big bands.
- Daarnaast zijn er ongeveer 175 pop- en rockbands, circa 25 hip hop acts, 25 zangers/ songwriters en circa 20 dance producers/ dj's (voor zover het dj's betreft die uitsluitend of voor een belangrijk deel de eigen geproduceerde muziek draaien). Bovendien is er een onbekend aantal andere muziekgroepen, zoals jazzbands.

- Er zijn zo'n 30 dansgroepen in Drenthe, variërend van volksdansgroepen tot groepen voor moderne dans. Er zijn circa 170 dansscholen.
- Er zijn circa 250 actieve toneelgezelschappen en Rederijkerskamers, inclusief enkele cabaret- en revuegroepen.
- Er zijn circa 15 foto-, film- en videoclubs in Drenthe.

De disciplines 'beeldende kunst', 'schrijven' en deels ook 'muziek' worden vooral individueel beoefend. Sommige amateur-kunstenaars volgen cursussen aan de plaatselijke creativiteitscentra en muziekscholen. Het aantal amateur beeldend kunstenaars in Drenthe is onbekend; dat geldt ook voor het aantal amateur-schrijvers.

3.3 Trends en ontwikkelingen in de amateurkunst in Drenthe

Het veld van amateurkunst is tamelijk stabiel, zo wordt vanuit de gemeenten en de organisaties voor amateurkunst opgemerkt. Koren, orkesten en toneelgezelschappen bestaan vaak al tientallen jaren. Zo zegt een medewerkster van een gemeente: "Het veld is vrij stabiel, er zijn weinig ontwikkelingen. Alles loopt eigenlijk gewoon een beetje door, zoals altijd." Een beleidsmedewerker van een andere gemeente: "Elk zichzelf respecterend dorp heeft hier meerdere muziek- en zangverenigingen. Inwoners die binding hebben met een vereniging hebben ook meteen binding met de gemeente. Dat is altijd zo geweest en dat zal in de toekomst ook zo blijven."

Toch zijn er enkele belangrijke ontwikkelingen in het veld van de amateurkunst. Uit de interviews met medewerkers van Kunst&Cultuur Drenthe, ambtenaren Cultuur van de gemeenten in Drenthe en vertegenwoordigers van landelijke, provinciale en lokale organisaties voor amateurkunst komen de volgende trends en ontwikkelingen in de amateurkunst naar voren.

Toename aantal amateurkunstenaars

Ten eerste is de verwachting, dat de sector van de amateurkunst als totaal in belang zal toenemen in Drenthe. Men denkt dat de komende jaren steeds meer mensen, met name ook ouderen, op de een of andere wijze tot de amateur-kunstenaars kunnen worden gerekend. Door het toenemend aantal ouderen zal er een groei zijn van het aantal amateur-schilders, amateur-schrijvers enzovoorts. Zo vertelt een beleidsmedewerker van een kleinere gemeente: "Het is opmerkelijk hoeveel mensen in onze gemeente bezig zijn met kunst zowel met een grote als met een kleine K. Dat hoeft niet altijd met een vereniging of groep, veel mensen zijn individueel bezig. Dat heeft te maken met de individualisering van de maatschappij. We hebben onlangs in kaart gebracht hoeveel kunstenaars er in onze gemeente zijn en we waren verbaasd over de hoeveelheid." Naast de traditionele amateur-kunsten, zoals volksdansen, komt er in Drenthe ook belangstelling voor nieuwere vormen zoals wereldmuziek.

Verandering in belangstelling

Bij jongeren neemt vooral in sommige disciplines de belangstelling toe. Dat geldt bijvoorbeeld voor toneel. Het groeiende aantal jeugdtheaterscholen en jeugdtoneelgroepen is daarvan een indicatie.

Maar bij andere disciplines is er sprake van een vergrijzing van de deelnemers. Er is bijvoorbeeld een groeiende belangstelling voor beeldende kunst, maar deze betreft vrijwel uitsluitend ouderen. Ook harmonieën, fanfares en brassbands kunnen moeilijker aan jeugdige leden komen. Dit wordt volgens de landelijke muziekorganisaties veroorzaakt, doordat de muzieklessen de afgelopen jaren duurder zijn geworden en (in de steden) de jongeren met een allochtone achtergrond hun eigen cultuurvormen kennen. Unisono is daarom samen met de landelijke muziekorganisaties gestart met een project om het imago van deze sector te verbeteren.

Aanbieders

Naast traditionele muziekscholen en kunstencentra begeven zich steeds meer particuliere aanbieders op de markt, die muzieklessen, schildercursussen e.d. aanbieden aan amateur-kunstenaars.

Bij de gemeentelijke kunstencentra neemt de vraag naar cursussen af, wellicht mede als gevolg van de verminderde koopkracht en de toegenomen concurrentie van particuliere aanbieders.

Onderwijs

Scholen maken ook in Drenthe steeds meer gebruik van hun culturele omgeving, onder invloed van alle maatregelen in de afgelopen jaren in het kader van het landelijke project 'Cultuur en School'. Dit zal uiteindelijk een impuls geven aan de belangstelling van jongeren voor actieve kunstbeoefening, zo verwachten sommigen.

Tegelijkertijd betekent de nadruk op cultuureducatie, dat er meer mogelijkheden komen voor amateur-kunstenaars om zich op het onderwijs te richten en 'de school in te komen'.

Verhoging kwaliteit

Amateurkunstbeoefening louter voor de gezelligheid is enigszins aan het afnemen. Dat geldt in alle disciplines. Amateur-kunstenaars willen meer dan voorheen dat hun product aan bepaalde kwaliteitsmaatstaven voldoet, zodat er (daarmee) een breder publiek wordt bereikt dan de traditionele, beperkte achterban en zoeken meer mogelijkheden om hun product aan anderen te tonen (op podia, in galeries e.d.). Zo vertelt iemand: "Die behoefte aan kwaliteitsontwikkeling zie je bijvoorbeeld bij dans, waar de eindproducten langzamerhand steeds beter worden." Een ander: "Ook bij toneel zijn er steeds meer amateurs die niet meer willen volstaan met het eens in het jaar spelen van een stuk in het eigen Dorpshuis, maar hun talenten willen ontwikkelen. Er is een toenemende vraag naar goede regisseurs." Een beleidsmedewerker van een grotere gemeente: "Amateur-kunstenaars maken steeds meer gebruik van professionals en werken daar mee samen. Vroeger stond de slager van om de hoek voor een koor, nu worden beroepsdirigenten ingeschakeld."

Samenwerking

Er wordt meer dan vroeger samengewerkt met andere groepen amateur-kunstenaars. Er is sprake van een toenadering tussen amateur-kunstenaars en professionele kunstenaars. Amateur-kunstenaars zijn minder bang om begeleiding te vragen van professionals. Zo geeft een beleidsmedewerkster Cultuur aan: "Wat mij opvalt, is dat er meer gekeken wordt naar samenwerking. De verschillende amateur-groepen kijken steeds meer naar mogelijkheden om samen te werken. Dit merk ik in onze gemeente, maar het geldt volgens mij voor heel Drenthe. Groepen kijken verder dan hun eigen ding. Ze kijken in hoeverre ze vernieuwend kunnen zijn. Een samenwerking met een andere groep is al snel vernieuwend. Dat merken wij aan de subsidieaanvragen, die door verschillende groepen samen worden ingediend."

Tekort aan vrijwilligers

Op tal van plaatsen is er – net zoals in andere sectoren van de samenleving - sprake van vergrijzing van besturen, en een tekort aan vrijwilligers, terwijl de sector van de amateurkunst toch juist op vrijwilligers draait. Het wordt steeds meer een probleem voldoende bestuurders te vinden. De popcollectieven in Drenthe worden bijvoorbeeld vooral in stand gehouden door mensen die er al vanaf het begin bij betrokken zijn. Bij toneel is er sprake van een vergrijzing van de beschikbare regisseurs. Zo zegt iemand van een grote gemeente in Drenthe: "Het is voor clubs steeds moeilijker een goed vrijwilligerskader te vinden. Het gaat dan om een goede voorzitter of een goede penningmeester." Het tekort wordt onder andere veroorzaakt, doordat mensen, met name ook jongeren, zich minder voor langere tijd willen binden.

Projecten

In lijn met de wens zich niet meer voor onbepaalde tijd te binden aan een activiteit of vereniging, neemt het aantal projectkoren, projecten beeldende kunst e.d. toe. Op het gebied van toneel zijn er, analoog aan de ontwikkeling in de grote steden, steeds meer ad-hoc theatergroepen, die door een regisseur gestart worden om een bepaald toneelstuk te kunnen spelen. Er wordt steeds meer dan vroeger toegewerkt naar een bepaald resultaat. Zo zegt iemand van een lokaal kunstencentrum: "Er vindt een verschuiving plaats. Vroeger kregen de mensen gewoon het hele jaar door lessen en was er aan het einde van het jaar hooguit een optreden om het jaar mee af te sluiten. Nu vinden er meerdere optredens per jaar plaats en komen verenigingen steeds meer het gebouw uit."

Multiculturele bevolking

Drenthe heeft, anders dan bijvoorbeeld de Randstad, niet te maken met een snelle multiculturalisering van de bevolking. Toch kent ook Drenthe aanzienlijke bevolkingsgroepen met een Molukse, Turkse, Marokkaanse of Chinese achtergrond. Deze groepen worden momenteel nauwelijks bereikt door de huidige instellingen voor amateurkunst. Zo vertelt iemand van een lokaal kunstencentrum: "Het aantrekken van andere culturen blijft achter. Drenthe is een witte provincie, maar er zijn wel veel mensen van andere culturen en die vind je in ons kunstencentrum niet terug. Dat ligt in zekere mate aan de instituten zelf, doordat zij zich teveel profileren als 'witte club'. Daarnaast heeft het ook te maken met de ontwikkeling van de scheiding tussen culturen, die zich in heel Nederland afspeelt."

Financiën

Mede door de vermindering van het aantal leden wordt er tenslotte een toenemend gebrek aan geldesignaleerd. Dit geldgebrek wordt versterkt doordat gemeenten bezuinigen op kunst- en cultuurbeleid, waardoor het aantal en de omvang van de subsidies aan amateurverenigingen afneemt. Tegelijkertijd worden de kosten van bijvoorbeeld accommodaties en oefenruimtes steeds vaker doorberekend. Ook andere kosten nemen voor amateur-kunstenaars toe, zoals de kosten van het inschakelen van een deskundige of een docent.

3.4 Provinciaal beleid voor de amateurkunst

Uit het IPO-rapport 'Kiezen in cultuurbeleid' (2005) blijkt dat diverse provincies een beleid hebben ontwikkeld ten aanzien van de amateurkunst. Zo wordt in Groningen het beleid ten aanzien van de amateurkunst meer op de regio gericht. Op deze wijze wil de provincie Groningen creatieve netwerken stimuleren, om daarmee het organisatorisch vermogen in de regio te versterken, grotere projecten te kunnen realiseren en amateur-kunstenaars de mogelijkheid te bieden zich inhoudelijk te ontwikkelen. In de regionale cultuurplannen staat de samenwerking met gemeenten en culturele organisaties centraal.

In Gelderland komen vier regionale steunpunten voor de amateurkunst.

Friesland streeft naar een Huis voor de Amateur-kunsten.

Flevoland kent al een Centrum voor Amateurkunst Flevoland, met aparte consultants voor Dans, Muziek (koren, orkesten), Popmuziek en Theater.

De provincie Utrecht heeft, samen met de gemeente Utrecht, twee jaar geleden het Huis voor de Amateurkunst opgericht; hierin zijn onder andere een consultant Beeldende Kunst, een consultant Creatief Schrijven, een consultant Akoestische Muziek en een consultant Popmuziek werkzaam. Bovendien heeft de provincie Utrecht een jaarlijkse prijs voor de amateurkunst ingesteld.

Limburg beschikt sinds kort in Roermond over het Huis voor de Kunsten voor de ondersteuning van het gehele kunst- en cultuurveld in de provincie; bij de ondersteuning van de amateurkunst ligt het accent op amateurkunstprojecten voor jongeren. Limburg kent een consultant Toneel, een consultant Popmuziek, een consultant Audiovisuele media en een consultant Muziek.

In de cultuurnota 2005-2008, De kunst van het combineren, heeft de provincie Drenthe aangegeven welk beleid deze provincie zal ontwikkelen ten aanzien van de amateurkunst.

Speerpunten in het beleid zijn:

- Versterking van de provinciale infrastructuur voor amateurkunst.
- Evaluatie van de effectiviteit van de subsidies in de amateurkunst.
- Impuls aan de professionele instellingen voor de artistieke ontwikkeling van amateurs.
- Talentontwikkeling.
- Versterking gemeentelijke culturele infrastructuur.
- Onderzoek naar een Amateurkunstprijs.

Volgens het IPO-rapport geeft de provincie Drenthe €1.369.235,00 uit aan de amateurkunst, een groot bedrag in vergelijking met de andere provincies. Dit bedrag is echter niet correct. Het bedrag voor de steunfunctie amateurkunst in Drenthe is feitelijk het *totale* bedrag voor de steunfunctie, dus inclusief cultuureducatie, ondersteuning professionele kunsten e.d. In tabel 3.1 geven we de uitgaven aan de amateurkunst per provincie weer op basis van het IPO-rapport, gecorrigeerd voor Drenthe met de correcte gegevens (bron: provincie Drenthe).

Tabel 3.1: Uitgaven provincies aan amateurkunst in euro's (bron: IPO-rapport Kiezen in cultuurbeleid, 2005 en nieuwe gegevens van provincie Drenthe)

Amateurkunst	Steunfunctie	Amateurkunst organisatie	Projecten manifestaties koorbegeleiding	totaal
Groningen		39.200,00	482.700,00	521.900,00
Fryslân	860.000,00	92.000,00	125.000,00	1.077.000,00
Drenthe	300.000,00	92.000,00	290.000,00	682.000,00
Overijssel	295.500,00	44.700,00	35.000,00	375.200,00
Gelderland	1.261.615,00	140.000,00	60.000,00	1.461.615,00
Flevoland	180.900,00			180.900,00
Utrecht	330.000,00		162.000,00	492.000,00
Noord-Holland	597.200,00		108.900,00	706.100,00
Zuid-Holland	268.874,00		168.000,00	436.874,00
Zeeland	582.910,00	270.750,00		853.660,00
Noord-Brabant	818.011,00		168.288,00	986.299,00
Limburg	1.202.075,00		116.031,00	1.318.106,00

4. Het aanbod van K&C Drenthe

In dit hoofdstuk gaan we in op het aanbod van K&C Drenthe voor de amateurkunst en op de wijze waarop K&C reageert op vragen uit de sector van de amateurkunst. In paragraaf 4.1 beschrijven we de organisatie en aanpak van Kunst&Cultuur Drenthe in den brede. Daarna kijken we in paragraaf 4.2 naar de ondersteuning van de amateurkunst door K&C. In paragraaf 4.3 wordt beschreven hoe de medewerkers van K&C Drenthe het aanbod afstemmen op (ontwikkelingen in) de vraag. Daarna wordt in paragraaf 4.4 het huidige aanbod van K&C Drenthe beschreven. In paragraaf 4.5 wordt ten slotte ingegaan op de evaluatie en de wijze waarop door K&C verantwoording wordt afgelegd bij de provincie. Dit hoofdstuk is gebaseerd op de werkplannen, beleidsplannen en jaarverslagen van K&C Drenthe, aangevuld met de uitkomsten van de gesprekken die werden gevoerd met de directeur van K&C Drenthe, het hoofd van de afdeling Kunst ter plekke en de consultants Amateurkunst.

4.1 De aanpak van K&C Drenthe

K&C Drenthe onderscheidt drie grote werkvelden waarvoor zij activiteiten uitvoert. Dit zijn:

- Kunst in het onderwijs
- Kunst ter Plekke
- Kunst in de regio.

Wij concentreren ons in deze paragraaf op de laatste twee werkvelden, omdat tegelijk met dit onderzoek een onderzoek naar Kunst in het onderwijs in Drenthe wordt uitgevoerd.

Kunst ter Plekke is de sector voor de amateurkunst en (semi)professionele kunst. In het werkplan van K&C Drenthe voor 2006 staat het volgende over deze sector vermeld:

“(De sector) kenmerkt zich in het kunnen uitoefenen en genieten van de kunsten in de directe omgeving en in de vrije tijd. K&C wil in Drenthe stimuleren dat velen kunnen deelnemen aan een verscheidenheid aan amateurkunstactiviteiten en zet zich in om de kwaliteit van het aanbod te verhogen. K&C wenst een bijdrage te leveren aan het kunnen bezoeken van velerlei (professionele) kunstuitingen in de eigen buurt. Deze kunstparticipatie, het daadwerkelijk deelnemen aan kunstuitingen en het bezoeken van kunstuitingen, krijgt veel aandacht. Door deze deelname starten denkprocessen en ontstaan opvattingen. Kunstparticipatie heeft een intrinsieke betekenis. Respect en ruimte geven staan voorop. De onmisbaarheid van kunst als communicatiemiddel wordt in onze geïndividualiseerde samenleving steeds groter. K&C meent dat een gemeentelijk kunst- en cultuurbeleid onontbeerlijk is voor het welslagen van een goed kunst- en cultuurklimaat voor de bevolking van Drenthe.”

Over Kunst in de regio vermeldt het werkplan het volgende:

“Kunst in de regio is er op gericht de culturele omgeving van de provincie Drenthe uit te breiden met nieuwe opleidingen en gezelschappen, speciale producten en producties en nieuwe podia. Indien deze een vaste plek op de kunst- en cultuurkaart van Drenthe hebben gekregen worden ze meegenomen in het beleid van Kunst ter plekke. Nieuwe initiatieven kunnen betrekking hebben op doelgroepen, nieuwe ontwikkelingen binnen de kunsten en maatschappelijke en economische ontwikkelingen. K&C tracht initiatieven daaromtrent te ondersteunen en zal ook niet nalaten eigen initiatieven te ontplooien.”

Wat betreft de verantwoordelijkheidsverdeling en de verhouding tussen een provinciale instelling en het lokale niveau hanteert K&C een verdeling tussen de drie overheidslagen Rijk, provincie en gemeenten, die varieert per werkveld:

Kunst in het Onderwijs:

Het Rijk is de belangrijkste overheidslaag, want deze bepaalt eindtermen, kerndoelen en stelt middelen ter beschikking. De gemeenten zijn in de visie van K&C de tweede laag, want zij zijn (steeds meer) verantwoordelijk voor het lokale onderwijsbeleid. Bovendien spelen lokale instellingen een rol bij het aanbieden van educatieve programma's. De provincie werkt als aanvulling op wat er gemeentelijk al is of als het vanwege schaalgrootte meer voor de hand ligt zaken op provinciaal niveau te regelen.

Kunst ter Plekke

Hier is de gemeente de belangrijkste bestuurslaag, want zij is verantwoordelijk voor de lokale verenigingen, musea, galerieën e.d. De provincie is de tweede bestuurslaag, het Rijk heeft alleen bemoeienis als het om bijzondere initiatieven gaat.

Kunst in de Regio

Hier is de provincie de belangrijkste bestuurslaag. Deze komt met nieuwe initiatieven. Het rijk volgt daarop, omdat het initiatieven achteraf landelijk kan honoreren.

In schema:

Tabel 4.1: Verantwoordelijkheidsverdeling sectoren K&C

	Rijk	provincie	gemeente
Kunst in het Onderwijs	1	3	2
Kunst ter Plekke	3	2	1
Kunst in de Regio	2	1	3

Binnen Kunst ter plekke onderscheidt K&C drie productgroepen waarop zij haar kerntaken inzet:

a. Scholing

Het kader (individueen die met groepen werken aan een kunstuiting, zonder dat het hun beroep is) wordt geschoold in facetten van één van de kunstdisciplines met als doel de kwaliteit van de deelnemer, de groep en de vereniging te verhogen.

b. Productieondersteuning

Amateurs en (semi)professionals worden ondersteund in de uitvoeringsfase/ realisatie van kunstproducten en kunstevenementen.

c. Podia

Amateurs met een artistieke ambitie, en ook (semi)professionals, worden geholpen bij het vinden van 'professionele' podia om hun prestaties aan een groter publiek te kunnen tonen. Daarnaast worden podia gesteund in hun ontwikkeling naar professionaliteit.

Binnen Kunst in de regio onderscheidt K&C de volgende productgroepen:

a. Planontwikkeling

Professionele kunstenaars, gezelschappen en instellingen worden geholpen bij het ontwikkelen van nieuwe projecten en evenementen.

b. Uitvoeringsondersteuning

Professionele kunstenaars, gezelschappen en instellingen worden begeleid in de uitvoering van een eindproduct of evenement.

c. Incidentele ontwikkeling en uitvoering van projecten

K&C ontwikkelt zelf (tijdelijke) activiteiten als zij vindt dat deze kunnen bijdragen aan de ontwikkeling van de culturele infrastructuur in de provincie Drenthe. Het uiteindelijk doel is deze activiteiten, bij een welslagen, over te dragen aan derden.

4.2 De formatie voor de ondersteuning van de amateurkunst bij K&C

K&C Drenthe beschikt over 3,95 fte voor de ondersteuning van de sector amateurkunst (Kunst ter Plekke). Door historische redenen en keuzes die in het verleden in overleg met de provincie zijn gemaakt, is deze formatie als volgt verdeeld:

Tabel 4.2: Verdeling fte's ondersteuning amateurkunst K&C Drenthe

discipline	fte
dans	0,5
popmuziek	1,0
toneel	1,35
AV/ nieuwe media	0,6
coördinatie	0,5
totaal	3,95

In totaal gaat het om 5 consultants (één voor dans, twee voor toneel, één voor popmuziek en één voor AV) en het afdelingshoofd Kunst ter plekke.

K&C vult overigens de lacunes in het aanbod van ondersteuning op de andere disciplines enigszins in door samenwerking met andere organisaties. Zo worden individuele beeldend kunstenaars doorverwezen naar het Centrum voor Beeldende Kunst (CBK) Drenthe voor advies en begeleiding. In de sector 'muziekverenigingen en korpsen' ondersteunt K&C Drenthe SAMO (Samenwerkende Muziek Organisaties) onder andere bij de realisering van festivals en het ontwikkelen van cursussen.

In de praktijk maken K&C-consulenten keuzes *binnen* het werkveld dat zij ondersteunen. Zo richt men zich bij dans op georganiseerde dansers en vooral op dansdocenten. Bij popmuziek wordt als criterium gehanteerd dat alleen bands met eigen werk (eigen composities) worden ondersteund; coverbands vallen bijvoorbeeld buiten de ondersteuning. Bovendien wordt veel samengewerkt met popcollectieven en poppodia. Bij toneel worden de 'traditionele dorpsgezelschappen' van adviezen voorzien, maar concentreert men zich op die gezelschappen die over ambitie beschikken om zich verder te professionaliseren en zich bovenlokaal te presenteren.

4.2 Afstemming van vraag en aanbod

De medewerkers van K&C Drenthe geven aan op verschillende manieren de vraag vanuit het werkveld Amateurkunst te inventariseren, inclusief de vragen die het gevolg zijn van de ontwikkelingen die in het vorige hoofdstuk werden geschetst:

- a. Er wordt informatie gegeven over het aanbod van K&C Drenthe, volgens K&C aan in principe alle amateurverenigingen en –gezelschappen in Drenthe. Amateur-kunstenaars kunnen op dit aanbod reageren en zich inschrijven voor bepaalde activiteiten.
- b. Er komen dagelijks vragen bij K&C binnen. Dat zijn vaak vragen van praktische aard: waar zijn mogelijkheden om op te treden?, hoe zorg je voor publiciteit?, waar zijn subsidies aan te vragen? e.d. Deze vragen worden geanalyseerd. Vragen die vaak worden gesteld worden zoveel mogelijk door K&C opgepakt en omgezet in een aanbod.
- c. De landelijke ontwikkelingen worden gevolgd door het bijwonen van congressen en landelijke bijeenkomsten, lidmaatschap van landelijke koepels, bijscholing e.d. Vervolgens worden deze ontwikkelingen vertaald naar de situatie in Drenthe. Soms komt het voor, dat men als gevolg van een landelijk initiatief een provinciaal aanbod verzorgt, bijvoorbeeld de Drentse voorrondes van de Popprijs of de Drentse uitwerking van de landelijke Regieopleiding.
- d. Er vinden regelmatige contacten plaats met provinciale organisaties als SAKO en SAMO. Bovendien wordt er deelgenomen aan talrijke provinciale bijeenkomsten en projecten. Hier komt men in contact met allerlei vertegenwoordigers van het werkveld en ontstaan netwerken en duurzame relaties.
- e. Uit het regelmatige overleg van gemeenteambtenaren cultuur en het overleg van wethouders Cultuur worden signalen opgevangen over behoeften en wensen vanuit het werkveld.
- f. Naast dit overleg op provinciaal niveau vindt er steeds meer overleg plaats per gemeente. Tot nu toe is dit overleg vooral disciplinegewijs ingericht, zoals platforms voor popmuziek per gemeente, waar popmusici en gemeenteambtenaar samen overleggen over popmuziekbeleid van de gemeente (in januari wordt er een handleiding gepubliceerd voor het ontwikkelen van lokaal popmuziekbeleid). Deze disciplinegewijze overleggen hebben als nadeel dat de betreffende gemeenteambtenaar verschillende overleggen moet bijwonen en ook dat er minder mogelijkheden zijn tot het leggen van dwarsverbanden ('cross overs'). Een andere wijze van organisatie betekent echter wel, dat er andere eisen aan de K&C-consulenten worden gesteld: meer generalistische kennis en minder alleen disciplinegericht.
- g. Er zijn daarnaast ook regelmatige contacten met de diverse sectoren van het werkveld (dans, toneel enz.). Deze contacten verlopen disciplinegewijs. Zo vormt bij de sector Dans een klankbordgroep een belangrijke schakel tussen vraag en aanbod. De klankbordgroep bestaat uit ervaren personen die goed inzicht hebben in diverse takken van dans, zoals ook volksdansen e.d. Bij popmuziek vindt regelmatig overleg plaats met de popcollectieven. Bij toneel vinden regelmatig gesprekken plaats met theatergroepen; bovendien werkt een stagiaire momenteel aan een inventarisatie van de wensen en ondersteuningsbehoeften bij twaalf theatergroepen met een jongerenafdeling die ambities hebben om meer dan alleen op lokaal niveau te presteren.

Bij deze afstemmingsmechanismen moet wel worden aangetekend, dat een steunfunctie als K&C Drenthe een veel bredere taak heeft dan louter met aanbod reageren op de vragen vanuit het werkveld, zoals ook al in paragraaf 2.1 kort werd aangegeven:

- Soms moet K&C meewerken aan initiatieven vanuit de provincie (bijvoorbeeld de jongerencultuurfestivals), zonder dat duidelijk is of dit provinciale initiatief een aanbod is dat aansluit bij de vraag vanuit de sector.
- Soms neemt K&C zelf initiatief tot aanbod, vanwege landelijke ontwikkelingen of rijksbeleid, waarop in de provincie Drenthe moet worden gereageerd, of vanwege lacunes in het aanbod die het signaleert.
- Door de bezuinigingen in de culturele sector wordt het moeilijker om taken over te dragen, terwijl dat wel de werkwijze van K&C zou moeten zijn: zaken tijdelijk oppakken, te helpen ontwikkelen en dan weer overdragen aan instellingen die er zelfstandig mee verder gaan. Zo zou K&C Drenthe graag de activiteiten rond Oktobermaand Kindermaand willen overdragen aan een andere organisatie, maar bij gebrek aan belangstelling zet K&C deze taak nog voort omdat de 'spin off' van het project op de culturele instellingen zo groot is. Dat geldt ook voor de Drentse Popprijs: K&C zal dat blijven organiseren als onderdeel van de landelijke popprijs, maar de organisatie van de voorrondes zou het graag willen overdragen naar het lokale niveau.
- Soms kan worden volstaan met het doorverwijzen naar aanbod dat door andere (provinciale) organisaties is ontwikkeld (CBK, SAMO e.d.).

4.3 *Het huidige aanbod van K&C Drenthe*

Op basis van deze vraag-aanbodmechanismen heeft K&C het huidige aanbod ontwikkeld voor het veld van amateurkunst in Drenthe. Het aanbod kan, conform paragraaf 4.1, worden ingedeeld in:

- a. scholing
- b. productondersteuning
- c. podia.

Dans

Kunst & Cultuur Drenthe stimuleert de amateur-dans in de provincie Drenthe door opleidingen/workshops aan te bieden en podia te creëren.

Tevens ondersteunt K&C docenten die bezig zijn met een productie, bijvoorbeeld door het geven van choreografieadvies, het maken van lichtplannen, etc.

Concrete activiteiten zijn:

- Het organiseren van het festival DansOntmoeting een tweejaarlijks dansfestival voor amateur-dansers in Drenthe.
- DansStart, een workshopdag voor dansdocenten en ervaren dansers aan het begin van het seizoen.
- Realisering van DansWerkplaatsen in Drenthe: jongeren maken o.l.v. een professioneel danser/choreograaf een productie.
- Advisering van dansdocenten.
- Ontwikkeling van een MSN-site in samenwerking met dansdocenten.

Popmuziek

De werkeenheid Popmuziek organiseert o.a. de voorronden van de Grote Prijs van Nederland, Noordschok, diverse popworkshops en ondersteunt beheerders van poppodia, festivalorganisatoren en muzikanten.

Actuele activiteiten zijn:

- U hoort nog van ons.
- Drentse popprijs
- Speakers met Kopp`n
- Singer Songwriter Contest
- Titt`n VET!
- Dance Producer Contest
- Metal & hardcore festival Noordschok

Overige muziek

Muziekverenigingen en korpsen kunnen bij K&C Drenthe terecht voor advies.

Kunst & Cultuur Drenthe is samen met Staatsbosbeheer organisator van het muziekfestival Music in the Woods, twee avonden symfonische muziek in de staatsbossen van Odoorn.

In 2005 ondersteunt K&C de SAMO (Samenwerkende Muziek Organisaties) bij de realisering van het HaFaBrafestival Grand Harmony op 28 mei in De Smelt in Assen.

Tevens ondersteunt K&C de SAMO bij de ontwikkeling van cursussen, bijvoorbeeld een boekhoud- of een dirigentencursus.

Toneel

Kunst & Cultuur Drenthe zet zich in voor de ontwikkeling van het Drentse amateurtoneel.

Activiteiten zijn onder andere:

- De organisatie van het Jongerenfestival in samenwerking met de Kunstbende.
- Het verzorgen van cursussen en workshops, zoals de Regieopleiding.
- De organisatie van een reizend jongerenfestival 'Het zit geramd' door de provincie Drenthe. De leukste acts van het jongerentheaterfestival reizen met deelnemers van de Kunstbende langs verschillende locaties.
- Het ondersteunen van amateurverenigingen in de regie en organisatie.
- Het ontwikkelen, programmeren en coördineren van evenementen.
- Het organiseren van wagenspelen en buitentheaterdagen.

Een belangrijk nieuw initiatief zijn de Theaterwerkplaatsen. In Assen is een pilot gestart. Bij succes zal het initiatief worden verbreed naar andere gemeenten in Drenthe.

K&C Drenthe besteedt bijzondere aandacht aan poppentheater. Zo stond K&C Drenthe aan de wieg van het Internationaal Poppenfestival in Meppel. Dit festival vindt één keer in de twee jaar in Meppel plaats met nationale en internationale poppenspelers.

Poppenspelers kunnen bij Kunst & Cultuur Drenthe terecht met vragen op hun vakgebied.

Audio-visueel

Kunst & Cultuur Drenthe stimuleert en ondersteunt de audiovisuele amateurkunst door het organiseren van workshops en het creëren van podia. Er wordt ondersteuning verleend aan het Noordelijk Amateur-Filmvideofestival. Tevens worden professionele fotografen uitgenodigd workshops te verzorgen voor amateur-fotografen. Vragen op het gebied van videodramaproducties kunnen aan medewerkers van Kunst & Cultuur Drenthe worden gesteld.

Elke consulent Amateurkunst stelt een werkplan op voor de eigen sectie: Popmuziek, Dans, enzovoorts. De werkplannen zijn ingedeeld naar de drie belangrijkste productgroepen: educatie/ opleidingen, productondersteuning en podiumactiviteiten en een vierde productgroep (ad hoc) bemiddeling/ advies. De werkplannen zijn echter desondanks moeilijk vergelijkbaar, doordat opzet en indeling variëren. Ook is het onduidelijk welke specifieke activiteiten de consulent in het kader van een onderdeel uit het werkplan ontplooit.

Bovendien wordt met uitzondering van het werkplan Toneel niet aangegeven hoe de consultant denkt de (beperkte) beschikbare uren te verdelen over de diverse activiteiten. Het aanbod van K&C Drenthe kan op basis van de werkplannen van de consultants voor het komende jaar als volgt in schema worden gebracht (zie tabel 4.3).

Tabel 4.3: Schematische weergave aanbod amateurkunst K&C, naar vier werkerreinen

	podia	scholing/ opleidingen	productondersteuning	informatie, advies, bemiddeling
AV	---	workshops voor amateur-fotografen	ondersteuning aan Noordelijk Amateurfilmvideo festival	ja, m.n. over videodrama producties
Beeldende kunst	---	---	projecten beeldende kunst in samenwerking anderen	doorverwijzing naar CBK
Dans	Dansfestival "De DansOntmoeting Drenthe" DansCircuit	DansStart Workshops&Scholingen voor docenten Workshops Zakelijk	DansWerkPlaatsen NHI&Amateurkunst in 2006: DaCi europees festival Project Amateur ontmoet professional	Docenten overleggen Noordelijk/ Landelijke overleggen Klankbordgroep Coaching
Koren	---	---	---	---
Toneel	organisatie Jongerentheater festival Het zit geramd, i.s.m. Kunstbende	OCW Regie opleiding Korte regie cursus Workshops Jongerentheater Nascholingscursussen scenografie en raamregie Korte trainingen op maat Workshop deelnemers jongerenfestival Begeleidersbijeenkomst Grimecursus Dramadocentenstages	ondersteunen amateurverenigingen in regie en organisatie organisatie van wagenspelen en buitentheaterdagen	advies aan amateur verenigingen beantwoording vragen poppenspelers digitale nieuwsbrief
Schrijven	--	--	--	--

	podia	scholing/ opleidingen	productondersteuning	informatie, advies, bemiddeling
Popmuziek	EDR Tour Noordschok Drentse Popprijs Speakers met Kopp'n Euro Sonic Noordersonic Drenthen in de Pap Popnl Tour.contest Nationaal Popmuziek Plan Aanvragen Stimuleringsfonds van Podia: PopAs Assen, Het Podium Hoogeveen, Xodus Meppel, Metal Front Coevorden, Goeroe Schoonebeek en Band Kollektief Roden	P.A.-cursus Seminar Noorderslag Popplatform Assen Brochure Gemeentelijk popbeleid nl. Popinventarisatie Bandcoaching	Ondersteuning Jongeren cultuurfestival Ondersteuning PopAs Ondersteuning InDorpPop Ondersteuning Nieuw Initiatief Metal Festival in Hoogeveen	informatie, advies
Muziek	---	ondersteuning SAMO bij de ontwikkeling van cursussen, o.a. boekhoud- en dirigentencursus	Muziekfestival Music in the Woods i.s.m. Staatsvosbeheer ondersteuning SAMO bij de realisering van het HaFaBrafestival Grand Harmony	advies

4.4 Evaluatie en verantwoording bij K&C

Voor de verantwoording van de werkzaamheden en besteding van de middelen aan de provincie wordt gewerkt met formats uit de Welzijnsnota. De kwartaalrapportages die de provincie eerder eiste zijn niet meer verplicht.

Bureau ART maakt bij evaluatie en effectmeting doorgaans een onderscheid in:

- a. *Prestaties*, dat wil zeggen concrete, gemakkelijk meetbare opbrengsten (output) van een project, vaak op het niveau van activiteiten;
- b. *Resultaten*, dat wil zeggen indicatoren die inzicht geven in de uitkomsten van het project en bij benadering aangeven of het maatschappelijke doel wordt behaald;
- c. *Maatschappelijke effecten*, dat wil zeggen de uiteindelijke effecten van het project in de maatschappij ('outcomes').

Maatschappelijke effecten (bijvoorbeeld: 'verhoging van de cultuurdeelname' of 'versterking van de sociale cohesie') kunnen vaak pas na verloop van tijd gemeten worden en het causale verband met de projectinspanning is dan meestal moeilijk aan te tonen. Prestaties (bijvoorbeeld: 'aantal deelnemers aan de workshop' of 'aantal bezoekers van een festival') zijn doorgaans gemakkelijk te meten, maar hebben als nadeel dat er alleen antwoord wordt gegeven op de vraag welke activiteiten zijn uitgevoerd, zonder te weten of deze activiteiten ook het beoogde doel hebben bereikt. Resultaten vormen in feite een tussenweg tussen prestaties (goed te meten maar nauwelijks inzicht gevend in de effecten) en maatschappelijke effecten (inzicht gevend in de effecten op langere termijn, maar nauwelijks te meten). Resultaten kunnen soms objectief worden vastgesteld (bijvoorbeeld: 'is het aantal optredens toegenomen?'). Anders kunnen ze subjectief worden gemeten, dat wil zeggen dat aan betrokkenen wordt gevraagd of zij denken dat de beoogde doelen of effecten zijn bereikt of zullen worden bereikt (bijvoorbeeld: 'heeft deze activiteit volgens u een bijdrage geleverd aan de beoogde kwaliteitsverbetering van uw gezelschap?').

Wanneer vanuit deze indeling de jaarplannen, werkplannen en rapportages van K&C aan de provincie worden geanalyseerd, dan valt op dat in de werk- en jaarplannen vooral doelen en maatschappelijke effecten worden genoemd, en geen concrete prestaties en resultaten:

- doorstroming van Drents talent naar de landelijke podia;
 - hogere kwaliteit van zowel het Drentse muzikale product als van het organisatorische en bestuurlijke kader;
 - versterken van de samenwerking tussen gezelschappen en podia;
 - verbeteren van de zichtbaarheid van het culturele vermogen;
- enzovoorts.

Bovendien voldoen de doelen en maatschappelijke effecten die K&C formuleert vrijwel nooit aan de SMART-criteria: Specifiek, Meetbaar, Acceptabel, Realistisch en Tijdsgebonden. Ook staat in de documenten meestal niet aangegeven hoe de doelen en effecten uiteindelijk zullen worden gemeten.

In de verslagen en afrekeningen aan de provincie worden daarentegen vrijwel uitsluitend prestaties genoemd en geen resultaten (of maatschappelijke effecten):

- Oktober Kindermaand, 52 deelnemende instellingen werden door 11.334 kinderen bezocht;
 - Drentse popprijs: aanmelding 25 bands, deelname 16 bands, 4 voorronden en 1 finale;
 - Cultscouts: vijf cultuurscouts programmeerden vier voorstellingen die tientallen jongeren naar het theater trokken;
- enzovoorts.

De prestaties hebben in de ogen van Bureau ART nauwelijks een relatie met de eerder geformuleerde doelen en maatschappelijke effecten. Zo wordt bijvoorbeeld bij de Buitentheaterdag als doel en maatschappelijk effect 'kwaliteitsverbetering' aangegeven (zonder dat wordt aangegeven, hoe K&C dat denkt te gaan meten), maar wordt later aan de provincie als resultaat gemeld: 5 groepen, 250 mensen publiek.

Uit de vraaggesprekken met de consultants van K&C blijkt, dat projecten worden geëvalueerd, maar dat de andere, meer reguliere ondersteunende activiteiten nog (te) weinig worden geëvalueerd. Bij Toneel wordt wel in toenemende mate mondeling geëvalueerd, bijvoorbeeld de ondersteuning die werd verleend bij het 30 april evenement in Assen; dat geldt ook voor de Regiecurssussen en de Theaterwerkplaatsen.

De consultants Amateurkunst van Kunst&Cultuur Drenthe geven in de gesprekken aan graag hun activiteiten beter te evalueren, indien dat door de provincie van hen wordt gevraagd.

5. De vraag naar ondersteuning vanuit het lokale perspectief

In dit hoofdstuk gaan we in op de vraag naar ondersteuning van amateur-kunsten vanuit het lokale perspectief. Het hoofdstuk is gebaseerd op de uitkomsten van de interviews met de gemeenteambtenaren Cultuur van elf van de twaalf gemeenten in Drenthe en de interviews met de lokale muziekscholen/ kunstencentra. Allereerst beschrijven we wat volgens deze ambtenaren de ondersteuningsbehoeften zijn van de amateur-kunstenaars in de eigen gemeente (paragraaf 5.1). Vervolgens bespreken we het gemeentelijke beleid ten aanzien van de amateurkunst; daarbij gaan we ook in op de vraag in hoeverre gemeenten beschikken over een expliciet beleid ten aanzien van de amateurkunst (paragraaf 5.2). In paragraaf 5.3 behandelen we dan de vraag hoe de gemeenteambtenaren en vertegenwoordigers van lokale kunstencentra/ muziekscholen het huidige aanbod van K&C Drenthe, zoals beschreven in hoofdstuk 4, beoordelen, gegeven de ontwikkelingen in de amateurkunst in de eigen gemeente.

5.1 De ondersteuningsbehoeften van amateur-kunstenaars in de gemeente

Door de gemeenteambtenaren worden, voor zover zij zicht zeggen te hebben op de amateurkunstbeoefening in hun gemeente, de volgende ondersteuningsbehoeften van de amateurkunstsector aangegeven. Deze ondersteuningsbehoeften zijn mede het gevolg van de ontwikkelingen in de amateurkunst zoals beschreven in paragraaf 3.3.

Financieel

In bijna alle interviews met gemeenteambtenaren wordt aangegeven, dat de belangrijkste behoefte van de amateur-groepen financieel van aard is. Een ambtenaar van een kleinere gemeente: “De verenigingen hebben vooral behoefte aan ondersteuning op het gebied van financiën, subsidies dus. Sommige verenigingen hebben opleidingen in eigen beheer. Hiervoor hebben zij financiële ondersteuning nodig.” Een ander: “Verenigingen vragen subsidies aan, want om activiteiten te kunnen organiseren is een subsidie nodig. De verenigingen hebben toch het meest behoefte aan financiële ondersteuning.”

De behoefte aan financiële ondersteuning neemt toe, doordat er meer dan vroeger wordt samengewerkt. Zo zegt een ambtenaar: “De ondersteuningsbehoefte is vooral financieel. De ontwikkeling dat groepen steeds meer willen samenwerken heeft hier natuurlijk ook mee te maken. Samen willen ze dingen ondernemen en daar is vaak geld voor nodig. De gemeente beschikt over een aantal faciliteiten zoals een muziekkoepel en een openluchttheater, maar ze hebben vooral ondersteuning op financieel gebied nodig.”

Sommige verenigingen ontvangen jaarlijks subsidie (soms zelfs een vast basisbedrag met een bedrag per lid), andere vragen nooit subsidie aan of weten niet van het bestaan van de subsidiemogelijkheden. Gemeenten communiceren zelf ook niet actief over de subsidiemogelijkheden bij de gemeente, omdat het budget nu toch al niet toereikend is voor de bestaande aanvragen. Sommige gemeenten hebben een culturele commissie ingesteld, die adviseert over de subsidies. Over het algemeen is de indruk, dat veel verenigingen zich met subsidieverzoeken allereerst of uitsluitend tot de gemeente wenden en nauwelijks kennis hebben van de andere mogelijkheden.

Een van de grote gemeenten meldt, dat de avond die over fondsenwerving werd georganiseerd, in samenwerking met de provincie, druk werd bezocht en duidelijk voorzag in de behoefte aan informatie-uitwisseling.

Faciliteiten

Er is bij sommige amateur-groepen behoefte aan materiële faciliteiten. Genoemd worden onder andere pianoliften, een mobiel podium of lichtinstallaties. Ook is er behoefte aan (betaalbare) oefenruimtes. Ook heeft men praktische vragen als: 'waar kan ik een beamer huren?'.

Podia

Mede doordat amateur-kunstenaars meer streven naar kwaliteit en resultaat, en zich meer willen presenteren aan het publiek, is er meer behoefte aan ondersteuning bij het vinden van geschikte podia en andere mogelijkheden tot optredens of exposities (bij beeldende kunst).

Vrijwilligersmanagement

Verenigingen van (amateur)kunstenaars hebben steeds meer moeite om voldoende kader (voorzitter, penningmeester e.d.) te vinden en te behouden. Zij hebben ondersteuning nodig bij het ontwikkelen van een beleid ten aanzien van vrijwilligersmanagement.

Sommige gemeenten verwijzen naar het Vrijwilligersservicepunt, dat kan helpen bij het vinden van vrijwilligers en cursussen geeft aan verenigingen.

PR

Sommige amateur-kunstenaars hebben behoefte aan ondersteuning bij p.r. Soms gaat het om praktische vragen als: 'waar kan ik posters laten drukken?'. Uit dergelijke behoeften heeft een van de geïnterviewde gemeenten bijvoorbeeld het initiatief genomen tot een gezamenlijke evenementenkalender op Internet.

Netwerken

Mede door de belangstelling voor (interdisciplinaire) samenwerking is er behoefte aan informatie over andere amateur-kunstenaars en aan netwerken waarin ontmoetingen tot stand kunnen komen. Zo meldt iemand van één van de grote gemeenten in Drenthe: "Het organisatorisch vermogen van amateurclubs is vrij klein. Ze willen wel, maar ze hebben een flinke duw in de rug nodig om iets tot stand te brengen. Denk bijvoorbeeld aan het zoeken van samenwerking. Nu zitten clubs allemaal op hun eigen eilandje. Door het organiseren van borrels proberen we het contact tussen clubs te vergroten. Tijdens deze borrels ontmoeten amateur-kunstenaars elkaar. Er zijn veel initiatieven uit voortgekomen."

Een ander: "Vanuit de gemeente gezien is er behoefte aan ondersteuning bij het laten samenwerken van verenigingen. Hoe krijgen we die clubs meer naar samenwerking toe Dit is een procesmatig en arbeidsintensief traject, waar de gemeente zelf nauwelijks uren voor heeft."

Ook wordt in dit verband opgemerkt: "Er is behoefte aan ondersteuning bij het mixen van bevolkingsgroepen. Hoe brengen we jong en oud bij elkaar?".

Beleidsplannen

Eén gemeente meldt nog een ander aspect waarbij amateur-gezelschappen wellicht ondersteuning bij kunnen gebruiken: het schrijven van beleidsplannen. Volgens deze ambtenaar zijn de plannen van amateurkunstgezelschappen vaak van een lage kwaliteit. Deze ambtenaar tekent hierbij overigens aan, dat amateurverenigingen deze behoefte zelf niet onderkennen. Een andere gemeente meldt iets dergelijks: "Daarnaast komen diverse groepen amateur-kunstenaars naar ons toe met de vraag naar bestuurscapaciteit. Nou, dat kunnen wij niet voor ze oplossen, maar wij hebben wel met de consequenties te maken. Dit merken we als zij zich voor de subsidie moeten verantwoorden. Dan moet er een jaarverslag of iets dergelijks komen. Kunstenaars vinden dat niet leuk en zijn er vaak ook niet goed in."

5.2 Het gemeentelijke beleid t.a.v. amateurkunst

Assen, Hoogeveen, Noordenveld en Tynaarlo en Borger-Odoorn beschikken over een (soms enige jaren oude) Cultuurnota waarin het gemeentelijke beleid ten aanzien van de amateurkunst is vastgelegd. De andere gemeenten hebben geen schriftelijk vastgelegd beleid ten aanzien van amateurkunst. Sommige gemeenten, zoals Westerveld en De Wolden, hebben wel een schriftelijk vastgelegd beleid voor de gemeentelijke subsidies, waaronder de subsidies voor amateur-kunstenaars. Ook in de gemeenten die over een expliciet beleid ten aanzien van amateurkunst beschikken is het beleid in de praktijk vooral subsidiebeleid, zo wordt in de interviews aangegeven.

In de interviews werd ook gevraagd welke ondersteuning men de eigen verantwoordelijkheid van de gemeente vindt en welke ondersteuning men de verantwoordelijkheid van de provincie vindt. Veel gemeenteambtenaren vinden het moeilijk de grens aan te geven of zeggen daar nog niet over te hebben nagedacht. Over het algemeen wordt geconstateerd dat de huidige verdeling vooral territoriaal bepaald is: de gemeente is verantwoordelijk voor wat zich binnen de gemeentegrenzen afspeelt aan amateurkunstbeoefening, inclusief lokale subsidies, huisvesting/locatiebeleid en dergelijke. Ook het doorverwijzen naar andere organisaties wordt tot de verantwoordelijkheid van de gemeenten gerekend. De meeste gemeenteambtenaren vinden deze afbakening over het algemeen goed werken.

Als verantwoordelijkheid voor de provincie worden genoemd:

- specifieke, specialistische vragen van amateur-kunstenaars, die de gemeente niet kan beantwoorden;
- informatie over landelijke regelingen, nieuwe wetgeving e.d.;
- informatie over fondsen en fondsenwerving;
- het ondersteunen of organiseren van bovenlokale projecten met een provinciale uitstraling;
- het leggen van verbindingen en koppelingen tussen gemeenten;
- het promoten van amateurkunstbeoefening.

Ook wordt in dit verband enkele keren het Actieplan Cultuurbereik genoemd. Zo zegt een cultuurambtenaar: “Een andere rol voor de provincie is wellicht het algemeen promoten van amateurkunst. Het promoten van kunst en cultuur gebeurt al aan de hand van het Actieplan Cultuurbereik. Wellicht dat de provincie amateurkunst nog meer onder de aandacht kan brengen bij het algemene publiek.”

Een andere ambtenaar merkt in dit verband op: “De middelen vanuit het Actieplan Cultuurbeleid liggen nu allemaal bij de provincie. Waarom worden deze niet direct naar de gemeente overgemaakt en kunnen wij de middelen niet op basis van vaste criteria verdelen? Het is nu niet eenvoudig om aan het geld te komen.”

Een cultuurambtenaar van één van de grote gemeenten in Drenthe vindt dat de situatie vroeger beter was: “Vroeger vond de ondersteuning op lokaal niveau vanuit de gemeente plaats. De muziekscholen speelden daar een grote rol in. Zij ondersteunden de groepen en wisten wat de lokale behoeften waren. Nu dat bij de provincie ligt is er sprake van een verschraling. De lijnen zijn nu langer en dat komt de ondersteuning niet ten goede. Dat is sneu voor K&C, maar de ondersteuning zou wat mij betreft weer op lokaal niveau moeten. K&C geeft aan dat zij consultants hebben die door heel Drenthe komen, maar ik merk daar weinig van. Het zou beter zijn de consultants op te splitsen in regio's.”

5.3 De beoordeling van het aanbod van K&C Drenthe

Bekendheid van het aanbod

In de interviews valt op, dat de helft van de gemeenteambtenaren K&C Drenthe vooral als instelling voor cultuureducatie kennen en niet op de hoogte zijn van de werkzaamheden van K&C op het terrein van de amateurkunst. Enkele citaten: “Ik ben bekend met het Kunstmenu. K&C zal vast veel meer doen, maar daar ben ik niet van op de hoogte.” Een volgende: “Dat stukje is mij niet zo bekend. Ik ken K&C wel van het Kunstmenu. Het zou wellicht goed zijn om hierover eens met K&C om de tafel te zitten en uit te wisselen welke rol K&C op dit gebied kan vervullen”. Een derde ambtenaar: “Ik ben gedeeltelijk bekend met K&C, namelijk met de pakketten voor het onderwijs. Ik heb niet echt een beeld van de ondersteuning richting kunstenaars en muziekverenigingen en zo.” Een vierde: “Ik heb zelf wel eens contact met K&C over het kunstmenu, maar verder doe ik op het moment niet zoveel met K&C. Het is een instituut waar we wellicht meer gebruik van zouden kunnen maken. Op het moment vindt vanuit K&C nauwelijks actief contact plaats met gemeenten.”

Twee ambtenaren geven aan sinds kort te weten wat K&C Drenthe doet, ook op het gebied van de amateurkunst, doordat K&C in de gemeente een presentatie heeft verzorgd: “Ik was met name bekend met het onderdeel Kunst op School. Tot enkele weken geleden was ik minder goed bekend met de ondersteuning op het gebied van amateurkunst. Hierover hebben we echter onlangs informatie gehad tijdens een presentatie van K&C die op ons verzoek plaatsvond. Maar opvallend is dat amateurclubs slecht bekend zijn met K&C en wat deze voor hen kan betekenen. Alleen professionele instellingen, zoals het museum en de bibliotheek, kennen K&C goed.”

Slechts drie gemeenteambtenaren geven aan goed op de hoogte te zijn van het aanbod van K&C: “Ik ken K&C wel. Maar ik vraag mij af of de kunstenaars en amateur-organisaties in onze gemeente K&C wel kennen.” De tweede: “Ik ben goed bekend met K&C, ik heb regelmatig contact met de directeur.” De derde: “Ik ben goed bekend met het aanbod van K&C Drenthe. Ik weet dat zij amateur-groepen ondersteunen, workshops geven en initiatieven nemen voor grote projecten. K&C is erg actief in het veld.”

Doorverwijzen naar K&C

Sommige ambtenaren verwijzen wel eens amateur-kunstenaars door naar K&C of denken dat in de toekomst te gaan doen: “Ik had in het verleden geen idee wat K&C voor de amateurkunst deed. Nu ik wel een beeld heb, zal ik amateur-groepen wel eens adviseren om ook eens contact op te nemen met K&C.”

Een ambtenaar van één van de vier grote gemeenten in Drenthe: “Ik denk dat in grote gemeenten minder behoefte is aan doorverwijzing naar K&C. Ik kan groepen met vragen doorverwijzen naar bijvoorbeeld de muziekschool of de schouwburg. In kleine gemeenten zal dat wel anders zijn. Die hebben niet zo veel tijd en zijn blij dat ze de groepen kunnen doorverwijzen naar K&C.

Oordeel over het aanbod

De meeste geïnterviewden vinden het lastig om een oordeel te geven over het aanbod van K&C voor de amateurkunst, omdat zij niet op de hoogte zijn van dit aanbod: “Ik merk van hun aanbod niet zoveel.”

De ambtenaren die wel goed op de hoogte zijn van het aanbod van K&C voor de sector van de amateurkunst, zijn overwegend positief: “Ik ben tevreden over de advisering van de K&C-consulenten. Het advies dat K&C geeft is meestal duidelijk en goed, bijvoorbeeld de advisering van K&C bij Oktober Kindermaand.”

Een ander: "Over het algemeen lijkt het aanbod goed aan te sluiten. Eventueel zou K&C misschien een rol kunnen spelen bij fondsaanvragen. Waar kun je eigenlijk allemaal terecht. Waar moet je aan denken?".

Toch worden er ook kritische opmerkingen geplaatst: "De kwaliteit van het aanbod van K&C is hoog en er is veel deskundigheid. Daarentegen is de organisatie erg gericht op aanbodontwikkeling en minder gericht op 'wat wil onze doelgroep?'. K&C zou meer vraaggericht kunnen werken en meer afstemming kunnen zoeken met organisaties in het veld. Als voorbeeld noem ik de vrijwilligerscentrale, die ook cursussen organiseert voor penningmeesters, fondsenwerving en dergelijk. Ook bestaat er overlap tussen de diensten van K&C en de bibliotheek. Zo heeft de bibliotheek een database met allerlei culturele verenigingen. K&C heeft ook een dergelijke lijst, maar deze is minder actueel."

Een ander: "Ik weet niet waar K&C het aanbod op baseert. Het lijkt wel uit de grond getrokken. K&C moet meer vraaggestuurd werken. De advisering van K&C heeft vooral betrekking op drama en popmuziek. Ik denk dat de groepen hierover wel tevreden zullen zijn. Maar K&C zou zich meer moeten bezighouden met andere vormen van amateurkunst: fanfares, koren en dergelijke."

Ook de vertegenwoordiger van een lokaal kunstencentrum plaatst kritische opmerkingen bij het functioneren van K&C: "K&C levert goede kwaliteit, maar de samenwerking kan veel beter. Bij een goede samenwerking tussen de verschillende instanties is er veel meer mogelijk, want er zijn nog veel witte vlekken als het om amateurkunst in Drenthe gaat, bijvoorbeeld de provinciale aanpak van getalenteerde muzikaleerlingen." Ook een andere directeur van een lokaal kunstencentrum pleit voor goede samenwerking: "Provinciale en regionale ondersteuningsinstanties werken niet altijd even goed samen. Er zijn veel beleidsontwikkelingen op dit moment en men vergeet om dit goed op elkaar af te stemmen. K&C moet in goed contact blijven met de regionale instanties. Anders is er een grote kans dat er dubbel werk wordt gedaan en dat je in elkaars vaarwater terecht komt."

De rol van de K&C-consulenten

De gemeenteambtenaren geven geen eenduidig antwoord op de vraag of de consulenten van K&C meer generalistisch zouden moeten zijn in hun contacten met gemeenten. Eén ambtenaar vindt het belangrijk, dat de K&C-consulenten specialisten zijn in hun discipline: "Ik denk dat de amateur-groepen zelf vooral behoefte hebben aan consulenten met specialistische kennis van de betreffende discipline. Anders kunnen ze de informatie ook wel ergens anders weghalen." Maar andere cultuurambtenaren pleiten juist voor een meer generalistische inzet: "Er is vooral behoefte aan generalistische kennis. Voor specialistische kennis zou je ook bij de landelijke koepels terecht kunnen. Volgens mij hebben amateur-groepen meer behoefte aan algemene informatie, over podia en promotie en dergelijke, en daar is geen specialistische consulent voor nodig." Een andere ambtenaar: "Bij Kunstmenu hebben wij ook een vast contactpersoon, dat functioneert prima. Soms komt er niet direct antwoord op vragen over bijvoorbeeld wijzigingen in regelingen. Dan wordt het echter uitgezocht en krijgen we later altijd wel een antwoord."

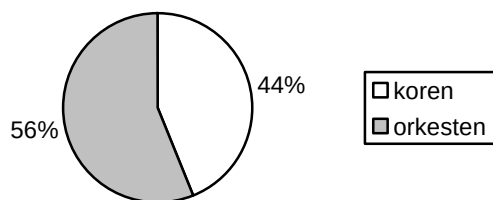
6. De vraag naar ondersteuning vanuit het perspectief van de amateurkunstenaars

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de vraag naar ondersteuning vanuit de amateurkunstenaars zelf. Het hoofdstuk is gebaseerd op de uitkomsten van het onderzoek bij amateur-kunstenaars op een rijtje gezet. Het onderzoek is gebaseerd op de vragenlijsten die schriftelijk en digitaal werden verzonden naar 80 orkesten/ muziekverenigingen en 80 koren in Drenthe. De uitkomsten worden aangevuld met de resultaten van de interviews met de landelijke en provinciale organisaties voor amateurkunstbeoefening (Stichting Beeldende Amateurkunst, SAKO, SAMO en Maatschappij ter Bevordering der Toonkunst). In paragraaf 6.1 worden eerst de kenmerken van de respondenten op de vragenlijst beschreven. In paragraaf 6.2 wordt ingegaan op het ambitieniveau van de koren en orkesten/ muziekverenigingen. In paragraaf 6.3 wordt op een rijtje gezet op welke wijze koren en orkesten/ muziekverenigingen thans in hun ondersteuningsbehoeften voorzien, waarna in paragraaf 6.4 wordt aangegeven in welke mate zij bepaalde vormen van ondersteuning in het huidige ondersteuningsaanbod missen. In paragraaf 6.5 staan de overige opmerkingen die in de vragenlijst werden gemaakt.

6.1 Kenmerken van de respondenten

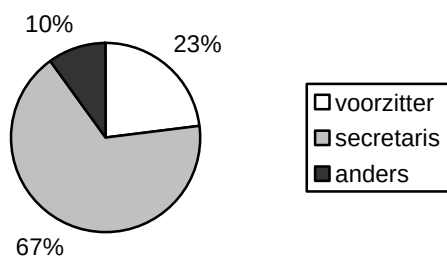
De vragen werd verstuurd aan 80 koren en 80 orkesten. Orkesten stuurden de vragenlijst vaker retour dan koren. De verdeling was als volgt.

Grafiek 6.1: Verdeling respondenten over koren en orkesten

De enquête is, mede als gevolg van de adressering, meestal ingevuld door de secretaris van het koor of het orkest.

Grafiek 6.2: Functie van respondent

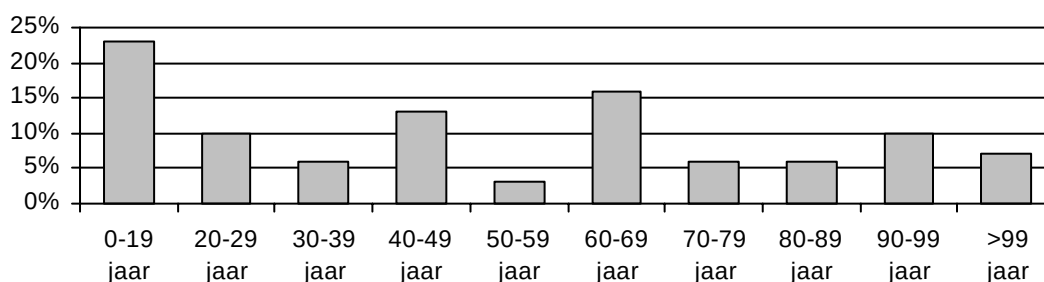
Bij 'anders' wordt onder andere vermeld:

- dirigent
- penningmeester
- bestuur gezamenlijk.

Soms wordt aangegeven, dat voorzitter en secretaris samen de vragenlijst hebben ingevuld.

Veel koren en orkesten bestaan al tientallen jaren. Gemiddeld bestaan de koren en orkesten die de vragenlijsten invulden al meer dan 50 jaar, orkesten gemiddeld nog iets langer dan koren.

Grafiek 6.3: Leeftijd koor of orkest

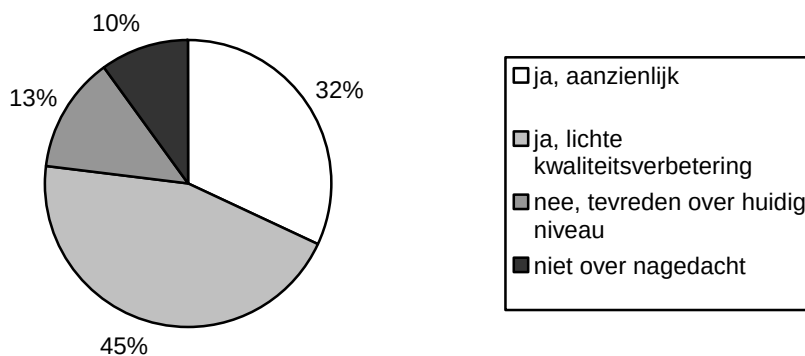

6.2 Het ambitieniveau

Aan de koren en orkesten werd gevraagd of men de kwaliteit van de kunstbeoefening (en/of de optredens en uitvoeringen) de komende jaren wilde verbeteren. De meeste koren en orkesten die de vragenlijsten invulden geven aan de kwaliteit de komende jaren te willen verbeteren: 32% zegt de kwaliteit aanzienlijk te willen verbeteren, 45% streeft slechts een lichte kwaliteitsverbetering na, 13% is tevreden over het huidige niveau, 10% heeft er nog nooit over nagedacht.

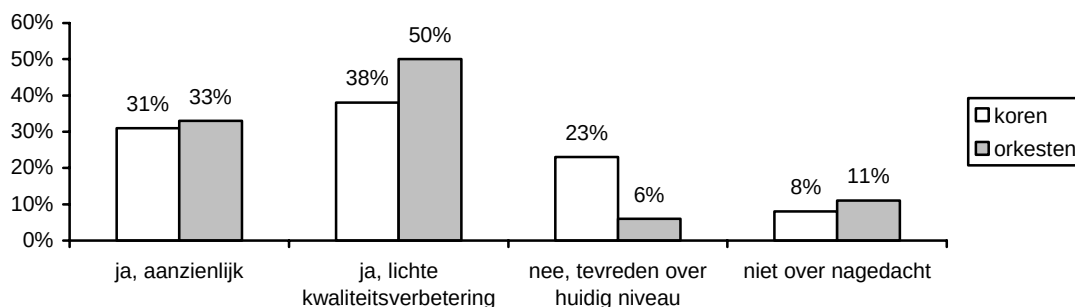
Het is niet uit te sluiten, dat vooral koren en orkesten met een zeker ambitieniveau de enquête hebben ingevuld en dat bij de koren en orkesten die de vragenlijst *niet* invulden juist de minder ambitieuze gezelschappen zijn oververtegenwoordigd. Toch kan o.i. op basis van de enquête worden geconcludeerd, dat een aanzienlijk deel van de koren en orkesten streeft naar een lichte of zelfs aanzienlijke verhoging van de kwaliteit.

Grafiek 6.4: Ambitie om kwaliteit te verbeteren?

Er is een licht verschil tussen koren en orkesten wat betreft het ambitieniveau.

Grafiek 6.5: Ambitie om kwaliteit te verbeteren?

De koren zetten onder andere de volgende stappen om de kwaliteit te verhogen:

- Vlijtig repeteren; dirigent houdt zich bovendien bezig met interpretatievraagstukken.
- Werving nieuwe leden (jongeren gewenst, maar zal in de praktijk betekenen jongere ouderen vanaf 55 jaar). Voor die en hen die al lid zijn, willen we graag een cursus zingen aanbieden.
- Organiseren van een studiedag met een gastdirigent.
- Pianobegeleiding.
- Met veel inzet de wekelijkse repetities bezoeken.
- Elke repetitie serieus bezig met stemvorming en samen zingen.
- Aanstellen nieuwe dirigent.
- Koorleden mogelijkheid geven koorscholing te volgen op muziekschool.
- Koorleden aansporen thuis te oefenen.

De orkesten/ muziekverenigingen zetten onder andere de volgende stappen om de kwaliteit te verhogen:

- We proberen nieuwe leden te werven (met orkestervaring) (3x genoemd)
- Opzetten van beleidsplannen, uitdenken van verbeterpunten
- Nog meer tijd besteden aan onze eigen opleiding van onze leerlingen en door mee te doen aan concoursen zodat aan de hand van de beoordeling aan verbetering gedaan kan worden. Dit alles wordt echter steeds moeilijker door de afnemende subsidies.
- Interne opleiding en opleidingen via muziekschool (ICO-Assen); daarnaast streven naar goede repetities o.l.v. onze dirigent en een muziekstudie-weekeinde.
- Wij proberen door het aantrekken van betere/passender/gemotiveerdere directie en door het verzorgen van muzieklessen het niveau te verbeteren.
- Aanpassingen instrumentarium.
- Met ingang van het seizoen 2006/2007 uitbreiding van repetities en deelrepetities en indien haalbaar uitbreiding aantal orkestleden, zitten nu op ongeveer 48 en willen eigenlijk wel naar 60 a 70 doorgroeien.
- Groepsrepetities onder leiding van beroepsdocenten.
- Professionele dirigenten.
- Goede dirigent. Goede opleidingsdocenten om de basis goed te krijgen.
- Extra repetities.
- Planmatig werken aan de hand van een door de ledenvergadering goedgekeurd beleidsplan 2005 – 2009 waarin ondermeer opgenomen professionalisering van de vereniging et cetera.
- Van twee verenigingen in één grote vereniging opgaan.

6.3 De huidige ondersteuning

In de vragenlijst werd gevraagd tot welke (landelijke, provinciale of gemeentelijke) organisaties men zich doorgaans wendt als men behoefte heeft aan advies of ondersteuning.

Bij de koren wordt vooral de Maatschappij ter Bevordering der Toonkunst (MBT) genoemd, zowel voor kwaliteitsondersteuning als voor juridische adviezen. Ook de MBT zelf geeft in het interview aan, dat koren dagelijks de meest uiteenlopende vragen aan het secretariaat van MBT voorleggen, bijvoorbeeld over auteursrechten of over het vinden van een nieuwe dirigent. MBT verwijst vaak weer door naar Unisono, dat als landelijk steunpunt fungeert. Voorts worden genoemd gemeenten (de eigen gemeente voor financiële ondersteuning; subsidies; geschikte plek om concert te geven), de provincie (subsidie), de dirigent (de eigen dirigent of een gastdirigent), de St. Gregoriusvereniging in Utrecht (voor inhoudelijke vragen en interpretatieproblemen), het Koninklijke Nederland Zangersverbond (voor informatie over rechten en plichten van een koor, de risico's voor het koor en/of de (bestuurs)leden) en Amici cantus gregoriani in Utrecht (voor inhoudelijke vragen en interpretatieproblemen).

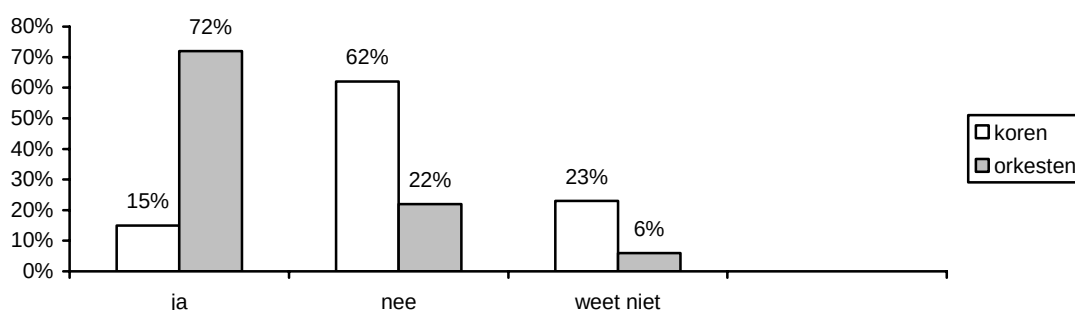
Bij de orkesten wordt vooral de KNFM genoemd (voor scholing van het kader, inhoudelijke vragen, muzikale problemen, jubilea, organisatie en allerlei praktische vragen op terrein van verzekeringen e.d.). Voorts worden gemeenten genoemd, de plaatselijke muziekscholen (voor opleidingen, werving nieuw geïnteresseerden), SAMO Drenthe (voor activiteiten en cursussen), de provincie Drenthe (financiële ondersteuning), gemeenten (financiële ondersteuning, maar ook scholenprojecten, huisvesting en pr), de website www.amateurmuziek.nl (adviezen met betrekking tot contracten en fiscale aspecten vergoeding dirigenten), de Kamer van koophandel (zakelijke vragen), administratiekantoren (voor financiële administratie en ondersteuning) en notariaten en advocatenkantoren (voor juridisch advies).

Slechts één orkest heeft zich wel eens tot Kunst&Cultuur Drenthe gewend voor advies of ondersteuning. De overige koren en orkesten hebben nooit van de diensten van K&C gebruik gemaakt. Bijna een kwart (23%) heeft zelfs nog nooit van K&C Drenthe gehoord.

6.4 De ondersteuningsbehoeften

Van de koren mist slechts 15% bepaalde vormen van ondersteuning in het huidige aanbod van de verschillende organisaties, bij de orkesten is dit 72%.

Grafiek 6.6: Mist u bepaalde vormen van ondersteuning?

Van de zijde van SAMO Drenthe wordt overigens aangegeven, dat men zeer tevreden is over de huidige samenwerking met K&C Drenthe. K&C Drenthe ondersteunt sinds twee jaar SAMO bij diverse activiteiten, zoals het organiseren van festivals en het ontwikkelen van cursussen: "K&C Drenthe neemt ook zelf initiatieven en is pro-actief. Ze komen met ideeën waar we later heel blij mee zijn." Wel geeft SAMO Drenthe aan, dat het jammer is dat K&C niet over een eigen consulent beschikt: "Er is voor zo iemand veel te doen. Want we kampen met een groot imago-probleem. Mensen denken nog steeds dat wij hoempapa muziek spelen, maar dat is niet zo. Unisono is nu met de landelijke campagne bezig, om daar iets aan te doen, maar in Drenthe zou zo'n consulent ook een rol kunnen vervullen bij het verzorgen van een betere p.r. voor onze sector."

Van de zijde van SAKO Drenthe wordt er op gewezen, dat er geen ondersteuning van de koren vanuit K&C Drenthe plaatsvindt en dat dit als een gemis wordt ervaren: "De verstandhouding is heel goed. We houden tien maal per jaar onze vergadering in het gebouw van K&C en dan krijgen we koffie en zo, en steekt de directeur van K&C soms even zijn hoofd om de hoek om te vragen hoe het met ons gaat. Maar vroeger hadden ze een aparte consulent voor de koren. Dat was heel belangrijk, want die verzorgde de basisopleiding voor dirigenten. Dat is nu weggefallen, doordat die consulent met de VUT ging en zijn plek niet meer is ingevuld. We zouden heel graag zien dat er weer iemand kwam om die rol op zich te nemen." Het is moeilijk voor SAKO Drenthe om een dergelijke opleiding zelf van de grond te tillen: "We proberen wel samen te werken met SAKO Friesland en SAKO Groningen, maar dan moet je het allemaal veel verder van huis organiseren."

De vertegenwoordiger van de Stichting Beeldende Amateurkunst vraagt ook aandacht voor de ondersteuning van beeldend kunstenaars: "Beeldend kunstenaars zijn niet zichtbaar, doordat zij niet op een podium komen. Zo is de helft van alle amateur-kunstenaars niet zichtbaar. Voor individuele kunsten is er nauwelijks ondersteuning. Laat K&C een consulent voor beeldende kunst in dienst nemen, die de contacten kan onderhouden. Ondersteuning zou op twee manieren kunnen: de podiumfunctie en kadercursussen. Wat betreft de podiumfunctie: er zouden meer expositiemogelijkheden moeten komen. Op deze manier komt er meer zicht op wat er allemaal op dat gebied gebeurt. Ook zou er één keer per jaar een kadercursus moeten worden georganiseerd voor individuele kunstenaars."

6.5 Overige opmerkingen

Tot slot worden aan het eind van de enquête nog de volgende opmerkingen gemaakt:

Koren

- Wij beoefenen een muzieksoort die sterk afwijkt van wat voor gewone podiumkunst gebruikelijk is, en bovendien uitsluitend in verband met liturgievieringen.
- Wij zouden graag zien dat er een jaarlijks overleg is tussen koren met vergelijkbaar repertoire, zodat afstemming kan plaatsvinden i.v.m. data, repertoire e.d. Ook kunnen we door uitwisseling van elkaar leren.
- Graag meer financiële ondersteuning.

Orkesten

- Wij zouden graag meer informatie willen hebben over de activiteiten van Kunst&Cultuur, ik weet er persoonlijk niets van, ook niet van uw aanbod
- Ik zou u willen vragen of u ons zou willen ondersteunen in het zoeken van optredens
- De laatste jaren worden de verschillende muzikale verenigingen steeds verder gekort op de subsidie. Hierdoor wordt het steeds moeilijker om de begroting rond te krijgen. De vereniging onderneemt al veel activiteiten om geld binnen te krijgen, maar dit is nog niet voldoende. Maar het subsidie probleem is misschien meer een probleem op gemeente niveau dan op provincie niveau.

- Samenwerking zou beter kunnen. Voorbeeld: een tijd geleden startte Kunst&Cultuur Drenthe 'kunstmenu' op de basisscholen in Zuidlaren. Op datzelfde moment (in diezelfde periode) zat onze muziekvereniging op een aantal basisscholen met schoolprojecten: voorlichting aan bepaalde groepen over de blaasmuziek. Dankzij een docente die namens K&C dit kunstmenu uitvoerde ontstond er toch nog een aardige samenwerking. Dit kan beter, maar we hebben dit ook al doorgegeven aan K&C!
- Als de Provincie daar beleid voor heeft, mag de provincie m.i. daar meer mee voor het voetlicht treden, wellicht door een jaarlijkse subsidieaanvraag ronde te organiseren. Amateurkunst moet over het algemeen met een zeer beperkt budget werken en is daardoor kwetsbaar. Gemeenten draaien de subsidie kraan dicht en dicht en als contributies significant stijgen, zal het ledenbestand alleen maar afnemen.
- We hebben weinig tot geen inzicht in de activiteiten en het aanbod van de provincie Drenthe als het gaat om ondersteuning van de amateurkunst in Drenthe. Enerzijds hebben wij nimmer om informatie verzocht en anderzijds zijn/worden wij niet geïnformeerd door de provincie wat zijn voor de amateurkunst kan betekenen.
- Blijvend ondersteunen van de culturele vereniging met name op financieel gebied.
- Provincie moet gemeente achter de broek zitten.
- De financiële middelen die er zijn verder uitbreiden of behouden, maar zeker niet terugdringen.
- Bevordering toeleiding jeugd van individueel bespelen van een instrument naar een groep/ orkest. Activering bij de opleiding, muziekscholen c.q. individuele opleiders.

7. De confrontatie tussen vraag en aanbod

In dit laatste hoofdstuk worden tot slot de geschetste ontwikkelingen in de amateurkunst, de vraag naar ondersteuning en het huidige aanbod van K&C Drenthe met elkaar in verband gebracht.

De vraag naar ondersteuning

Uit het onderzoek blijkt, dat de sector amateurkunst een bloeiende en zeer omvangrijke sector is. Amateurkunst kent de volgende disciplines: muziek (vocaal en instrumentaal), toneel, dans, beeldende kunst, schrijven en audiovisueel. Waarschijnlijk kunnen in Drenthe bijna 200.000 inwoners tot de amateur-kunstenaars worden gerekend. Er zijn naar schatting 350 koren en zangverenigingen, 115 orkesten en muziekverenigingen, 175 pop- en rockbands, 200 dansgroepen en -scholen, 250 toneelgezelschappen en 15 foto-, film- en videoclubs in Drenthe. Daarnaast zijn er duizenden amateur-schrijvers en beeldend kunstenaars.

De verwachting is dat de sector van de amateurkunst de komende jaren nog verder zal groeien. Een andere ontwikkeling is dat amateur-kunstenaars meer dan voorheen willen dat hun kunstproducten aan bepaalde kwaliteitsmaatstaven voldoen en dat een breder publiek wordt bereikt met voorstellingen, uitvoeringen of exposities. Ook is er een neiging om meer met andere gezelschappen of groepen samen te werken. In diverse disciplines heerst een tekort aan vrijwilligers en bestuursleden. In lijn hiermee neemt het aantal tijdelijke projecten toe, omdat mensen (m.n. jongeren) zich niet voor onbepaalde tijd meer willen binden aan een vereniging. Veel amateurkunstverenigingen kampen met financiële problemen, omdat gemeentelijke bijdragen gereduceerd worden en uitgaven, zoals de huur van oefenruimtes en accommodaties, stijgen.

Amateur-kunstenaars hebben, mede als gevolg van deze ontwikkelingen, vooral behoefte aan financiële ondersteuning en materiële faciliteiten. Bovendien zouden zij meer inzicht moeten hebben in de diverse fondsen voor de amateurkunst. Er is behoefte aan betaalbare oefenruimtes en accommodaties. Mede doordat amateur-kunstenaars streven naar kwaliteit en resultaat, en zich meer willen presenteren aan het publiek, is er behoefte aan ondersteuning bij het vinden van geschikte podia en andere mogelijkheden tot optredens of exposities (bij beeldende kunst). Ook is er een roep om cursussen en opleidingen en didactische ondersteuning om de kwaliteit van de kunstbeoefening te verhogen. Voorts hebben amateur-kunstenaars praktische vragen over publiciteit, ledenwerving, juridische aspecten (aansprakelijkheid e.d.), verzekeringen e.d. Verenigingen van amateur-kunstenaars hebben daarnaast ondersteuning nodig bij het ontwikkelen van beleid ten aanzien van vrijwilligersmanagement (zoals het werven, behouden, begeleiden en belonen van vrijwilligers). Tot slot zijn netwerken van amateur-kunstenaars van belang, om de (interdisciplinaire) samenwerking tussen verschillende amateur-gezelschappen te bevorderen.

Wanneer we van deze ontwikkelingen (zoals deze uitgebreid werden beschreven in paragraaf 3.3) de (mogelijke) gevolgen voor de ondersteuningsbehoeften aangeven (vooral gebaseerd op de interviews en de enquêtes) dan ontstaat het volgende beeld:

Tabel 7.1: Gevolgen van ontwikkelingen voor de ondersteuning

Ontwikkeling	Gevolgen voor ondersteuning
Toename aantal amateur-kunstenaars	Uitbreiding omvang ondersteuningsbehoefte
Verandering in belangstelling voor diverse disciplines	Heroverweging verdeling ondersteuning over disciplines Jong en oud op lokaal niveau proberen te mixen Extra aandacht voor harmonie, fanfare en brassbands
Meer aanbieders	Afname vraag naar cursussen bij lokale muziekscholen/ kunstencentra Meer concurrentie bij cursussen
Cultuureducatie in het onderwijs	Eventueel ondersteuning bij benutting mogelijkheden om zich in het onderwijs te presenteren
Verhoging kwaliteit	Ondersteuning bij kwaliteitsverbetering d.m.v. opleidingen, workshops, begeleiding e.d. Ondersteuning bij leggen van relaties tussen amateur-kunstenaars en professionals
Meer samenwerking	Informatie over andere organisaties op het terrein van amateurkunst. Meer behoefte aan interdisciplinaire netwerken Meer behoeften aan financiële ondersteuning
Tekort vrijwilligers	Behoeftte aan begeleiding bij ontwikkelen 'vrijwilligersbeleid' (o.a. werving)
Meer projecten	Ondersteuning bij vinden van geschikte podia en expositiemogelijkheden
Geldgebrek	Schrijven beleidsplannen, jaarverslagen, subsidie-aanvragen e.d. Kennis van de aanwezige fondsen
Multiculturalisering	Imagoverbetering traditionele amateurkunst Ondersteuning bij verbreding naar andere groepen jongeren

Het aanbod van ondersteuning

K&C Drenthe beschikt over 3,95 fte om de sector van de amateurkunst te ondersteunen. Op allerlei manieren stemt K&C met deze beperkte formatie het ondersteuningsaanbod op de wensen en behoeften van de sector.

Door keuzes die (in overleg met de provincie) in het verleden zijn gemaakt beschikt K&C alleen over consultants voor de disciplines audiovisueel, dans, toneel en popmuziek. Juist voor de meest omvangrijke sectoren van de amateurkunst, als beeldende kunst, koren en orkesten (harmonies, fanfares, brassbands e.d.) zijn geen consultants beschikbaar.

Wanneer we het aanbod van K&C Drenthe combineren met de diverse sectoren van de amateurkunst zoals beschreven in hoofdstuk 3, dan wordt duidelijk dat sommige sectoren van de amateurkunst niet ondersteund worden door consultants van K&C Drenthe.

Tabel 7.2: Confrontatie amateurkunstsectoren met ondersteuning vanuit K&C Drenthe

discipline	geschat aantal amateur-groepen in Drenthe	ondersteuning door K&C
dans	200	consulente Dans
vocale muziek/ zang/ koren	350	geen ondersteuning
popmuziek	245	consulent Popmuziek
overig muziek	115	geen directe ondersteuning, alleen via SAMO
theater	250	twee consultants Toneel
beeldend	onbekend	geen ondersteuning
video/ foto/ filmclubs	15	ondersteuning door consulent Nieuwe media
schrijven	onbekend	geen ondersteuning

Fricties tussen vraag en aanbod

Uit het onderzoek onder koren en orkesten blijkt, dat een aanzienlijk deel van de koren en orkesten in Drenthe ambities heeft om de kwaliteit van de producties te verhogen. Vooral de orkesten geven aan in het huidige aanbod bepaalde vormen van ondersteuning te missen, zoals opleidingen, het vinden van geschikte podia, hulp bij ontwikkeling van producten en natuurlijk financiële ondersteuning. Deze orkesten en koren wenden zich tot nu toe niet tot K&C Drenthe met hun ondersteuningsbehoeften of hebben zelfs nog nooit van K&C gehoord, omdat K&C niet over eigen consultants op dit terrein beschikt.

We confronteren deze behoeften met de huidige indeling in productgroepen van K&C Drenthe. Van de koren geven slechts enkele aan ondersteuningsaanbod te missen:

Tabel 7.3: Ondersteuningsbehoeften van koren

aard van gewenste ondersteuning	korte omschrijving van de gewenste ondersteuning
Opleidingen/ cursussen	Stemvorming. Koorscholing voor koren en voor individuele leden.
Ondersteuning bij optredens/ vinden van geschikte podia	Voor oratorium zijn er geen betaalbare goede podia. Theater met goede akoestiek.
Hulp bij ontwikkeling van projecten of producten	---
Praktische vragen over organisatie, publiciteit, techniek enz.	---
Anders, namelijk	---

De orkesten/muziekverenigingen geven aan de volgende vormen van ondersteuning te missen:

Tabel 7.4: Ondersteuningsbehoeften van orkesten/muziekverenigingen

aard van gewenste ondersteuning	korte omschrijving van de gewenste ondersteuning
Opleidingen/ cursussen	Opleidingen choreografie Opleiding jurering Kwaliteitsverbetering, want kwaliteit verslechtert, ook door lesduurrestrictie bij ICO. Muziekonderwijs op de basisscholen. Vervolgtrajecten.
Ondersteuning bij optredens/ vinden van geschikte podia	Hier hebben wij geen ondersteuning bij, maar zouden wij het graag willen! Ik wist niet dat dit bestond! Voor de toekomst, het vinden van geschikte ruimte om de muzieklessen te geven en te repeteren. Er zijn maar zeer beperkte accommodaties. Versterking bij optredens. Gemeentelijk accommodatiebeleid

Hulp bij ontwikkeling van projecten of producten	Samenwerking met andere disciplines. Ondersteuning op didactische vlak. Medewerking i.p.v. tegenwerking van gemeente bij financiële ondersteuning, wegwijzen, aanbevelen.
Praktische vragen over organisatie, publiciteit, techniek enz.	Meer informatie over PR PR/ marketing Hoe leden te werven, harmonieën en fanfares hebben een negatief imago (zeker bij de jeugd of hun ouders), wij zouden m.b.t. de PR, op dit gebied, ondersteuning kunnen gebruiken. Wat meer ondersteuning of een ingang voor wat betreft publiciteit bij dagbladen etc.
Anders, namelijk	Financiële ondersteuning Gemeente geeft subsidie, maar vordert het met hun huurbeleid van onze oefenruimte dubbel terug. Ledenwerving Subsidiemogelijkheden Actieve hulp bij accommodatieprobleem

Confronteren we tot slot de geuite ondersteuningsbehoeften met de indeling in productgroepen van K&C Drenthe, dan kan worden geconcludeerd dat de belangrijkste productgroepen (scholing, hulp bij het vinden van podia en ondersteuning van producties) goed aansluiten bij de behoeften van de amateur-kunstenaars in Drenthe, zoals die in het onderzoek worden genoemd. Hooguit kan worden overwogen om 'ondersteuning bij het zoeken naar financiële bronnen/ fondsenwerving' eventueel als aparte productgroep te benoemen.

Bijlage 1: Checklist gesprekken medewerkers K&C

In het kader van het onderzoek werden gesprekken gevoerd met de directeur van Kunst&Cultuur Drenthe, het Hoofd van de Afdeling Kunst ter Plekke en K&C-medewerkers van Kunst ter plekke:

Johan de Noord	Directeur K&C Drenthe
Marieke Vegt	Hoofd Afdeling Kunst ter Plekke
Jan Stam	Consulent Popmuziek
Marjan Oostmeijer	Consulent Dans
Koos Smit	Consulent Toneel
Harm van Ballegooien	Consulent Toneel

In deze gesprekken werden onder andere de volgende vragen aan de orde gesteld.

1. Hoe blijft K&C op de hoogte van aanbod en ontwikkelingen op het gebied van amateurkunst in Drenthe?
2. Welke trends en ontwikkelingen zien de K&C-medewerkers in de amateurkunst in Drenthe en in het bijzonder in hun eigen discipline?
3. Hoe probeert K&C op deze ontwikkelingen in te spelen?
4. Hoe onderzoeken de K&C-medewerkers de vraag vanuit de amateurkunst? Is het aanbod van K&C Drenthe bekend bij alle amateurgezelschappen/ verenigingen?
5. Op welke wijze wordt het aanbod van K&C op het terrein van amateurkunst afgestemd op de vragen vanuit de amateurkunst?
6. Welke keuzes worden gemaakt als de vraag de capaciteit van K&C blijkt te overstijgen?
7. Hoe kijkt K&C Drenthe aan tegen het amateurkunstbeleid van de provincie?
8. Op welke wijze geeft K&C uitvoering aan de amateurkunstdoelstellingen van de provincie?
9. Welk deel van de amateurkunstverenigingen/ gezelschappen e.d. in Drenthe wordt naar schatting door K&C bereikt?
10. Bestaat er afstemming of een taakverdeling tussen wat de muziekscholen in Drenthe aan trainingen bieden en wat K&C te bieden heeft? is er sprake van een concurrentiesituatie?
11. Welke vormen van evaluatie worden gebruikt om te meten of het aanbod van K&C effectief is geweest?

Bijlage 2: Checklist vragen interviews gemeenten

In het kader van het onderzoek werden telefonische interviews afgenomen bij de ambtenaren Cultuur van 11 van de 12 gemeenten in Drenthe:

Gemeente Aa en Hunze	Mw. Everts
Gemeente Assen	Mw. Kreb
	Dhr. Klok (coördinator Culturele Hoofdstad Drenthe)
Gemeente Borger-Odoorn	Mw. Beumer
Gemeente Coevorden	Dhr. Everts
Gemeente De Wolden	Dhr. Schulte
Gemeente Emmen	Dhr. Meerhof
Gemeente Hoogeveen	Dhr. Valk
Gemeente Midden-Drenthe	Mw. Huizing
Gemeente Noordenveld	Mw. Kramer
Gemeente Tynaarlo	Mw. Koopman
Gemeente Westerveld	Mw. Klinkhamer

De gemeente Meppel weigerde medewerking aan het onderzoek.

In deze gesprekken werden onder andere de volgende vragen aan de orde gesteld.

1. Welke trends en ontwikkelingen ziet u in de amateurkunst in Drenthe in het algemeen en in het bijzonder in uw eigen gemeente?
2. Wat zijn, mede als gevolg van deze ontwikkelingen, de ondersteuningsbehoeften van amateur-kunstenaars in uw gemeente? Is er verschil tussen de verschillende sectoren?
3. Voert uw gemeente een beleid t.a.v. de amateurkunst? Zo ja, is dat op papier vastgelegd?
4. Welke ondersteuning vindt u de eigen verantwoordelijkheid van de gemeente, welke ondersteuning vindt u de verantwoordelijkheid van de provincie? Waar ligt volgens u de grens?
(bij de HEMA-gemeenten doorvragen: welke rol speelt uw plaatselijke muziekschool/kunstencentrum bij deze ondersteuning?)
5. Bent u bekend met het aanbod van K&C Drenthe op de diverse sectoren van de amateurkunst?
6. Verwijst u amateur-organisaties in uw gemeente wel eens door naar K&C Drenthe?
7. Hoe oordeelt u, m.n. op basis van de signalen die u daarover ontvangt in uw gemeente, over de ondersteuning die Kunst&Cultuur Drenthe biedt aan de amateurkunst?
8. Wat is uw oordeel over de mate waarin het aanbod van K&C Drenthe aansluit bij de vraag? Zijn er vragen of behoeften waarop K&C Drenthe geen adequaat aanbod heeft? Welke zijn dat?
9. Bent u tevreden over de advisering van de K&C-consulent Amateurkunst in uw gemeente? *(eventueel doorvragen: balans tussen generalistische kennis en kennis van eigen discipline)*
10. Zijn er de amateur-gezelschappen of -groepen in uw gemeente die volgens u interessant zijn om in de loop van het onderzoek te raadplegen. Zo ja, welke zijn dat?
11. Welke andere opmerkingen wilt u maken over de ondersteuning van amateurkunst in Drenthe?

Bijlage 3: Checklist telefonische interviews landelijke koepels amateurkunst

Er werden interviews afgenomen bij:

Maatschappij tot Bevordering der Toonkunst (MBT)
Stichting Beeldende Amateurkunst (SBA)

mw. H. Weijten
dhr. L. van der Meer

In deze interviews werden onder andere de volgende vragen aan de orde gesteld.

1. Welke trends en ontwikkelingen ziet u in uw sector wat betreft amateurkunstbeoefening?
2. Wat zijn, mede als gevolg van deze ontwikkelingen, de ondersteuningsbehoeften van amateur-kunstenaars in uw sector? *(doorvragen: wat zijn ambities? welk deel van de aangesloten leden heeft ambitie om eigen kwaliteit verder te verbeteren?)*
3. Op welke wijze probeert uw organisatie tegemoet te komen aan deze ondersteuningsbehoeften? *(doorvragen: welk aanbod heeft u? waar komt u niet aan toe?)*
4. In welke mate werkt u daarbij samen met provinciale organisaties, zoals in Drenthe Kunst & Cultuur Drenthe? *(eventueel uitleggen: Kunst en Cultuur Drenthe is een provinciale steunfunctie-instelling voor kunst en cultuur, die onder andere tot taak heeft de amateurkunstbeoefening te ondersteunen).*
5. Wat zou een instelling als Kunst&Cultuur Drenthe volgens u kunnen doen om de amateurkunst in uw sector in de toekomst te ondersteunen?

Bijlage 4: Checklist telefonische interviews koepels amateurkunst Drenthe

In het kader van het onderzoek werden interviews afgenomen bij:

SAKO, Drenths samenwerkingsverband korenorganisaties	- dhr. Rutten
SAMO, Samenwerkende Muziek Organisaties Drenthe	- dhr. Blankenstijn

In deze gesprekken werden onder andere de volgende vragen gesteld:

1. Welke trends en ontwikkelingen ziet u in Drenthe wat betreft amateurkunstbeoefening in uw sector?
2. Wat zijn, mede als gevolg van deze ontwikkelingen, de ondersteuningsbehoeften van amateur-kunstenaars in uw sector? *(doorvragen: wat zijn ambities? welk deel van de aangesloten leden heeft ambitie om eigen kwaliteit verder te verbeteren?)*
3. Op welke wijze probeert uw organisatie tegemoet te komen aan deze ondersteuningsbehoeften? *(doorvragen: welk aanbod heeft u? waar komt u niet aan toe?)*
4. In welke mate werkt u daarbij samen met Kunst & Cultuur Drenthe? *(doorvragen: op welke gebieden? waar wel, waar niet?)*
5. Wat is uw oordeel over deze samenwerkingsrelatie met K&C Drenthe? Wat gaat er goed, wat zou beter kunnen? *(doorvragen op: taak- en rolverdeling tussen organisatie en K&C)*
6. Wat zou K&C Drenthe eventueel nog meer kunnen doen om de amateurkunst in uw sector in de toekomst te ondersteunen?
7. Zijn er leden of andere amateur-kunstenaars in uw sector in Drenthe, waarvan u weet dat zij ambities hebben om hun kwaliteit verder te ontwikkelen en daarom extra ondersteuning zouden willen krijgen? Zo ja, welke zijn dat?
8. Welke andere opmerkingen wilt u in de richting van de provincie maken over de ondersteuning van amateurkunst in Drenthe?

Bijlage 5: Checklist telefonische interviews muziekscholen/ creativiteitscentra

In het kader van het onderzoek werden interviews afgenomen bij vier muziekscholen/ creativiteitscentra in Drenthe:

ICO Centrum voor Kunst & Cultuur in Assen	mw. Dorrestein
Regionaal Instituut voor Musische Vorming in Meppel	mw. Nysingh
Gemeenschappelijke Muziekschool Hoogeveen	mw. Nysingh
Centrum voor de Kunsten (voorheen Muziekschool Emmen en Muziekschool Coevorden)	dhr. Jeurissen

In deze interviews werden onder andere de volgende vragen aan de orde gesteld:

1. Welke trends en ontwikkelingen ziet u in de amateurkunstbeoefening in Drenthe?
2. Wat is uw oordeel over de samenwerking met K&C Drenthe bij de ondersteuning van de amateurkunst in Drenthe? Wat gaat er goed, wat zou beter kunnen?
3. Bent u tevreden over de huidige taak- en rolverdeling tussen uw instelling en K&C? Zo nee, wat zou er beter kunnen?
4. Wat zou K&C Drenthe volgens u kunnen doen om de amateurkunst in Drenthe in de toekomst nog beter of nog meer te ondersteunen?
5. Welke andere opmerkingen wilt u in de richting van de provincie maken over de ondersteuning van amateurkunst in Drenthe?

Bijlage 6: Vragenlijst amateurkunstverenigingen: koren

1. Hoe lang bestaat uw koor?

.. jaren

2. Heeft uw koor ambities om de komende jaren de kwaliteit van de kunstbeoefening (en/of de optredens en uitvoeringen) aanzienlijk te verbeteren? *(graag één antwoordcategorie aankruisen)*

☐ ja, wij willen graag de kwaliteit de komende jaren aanzienlijk verhogen

☐ ja, wij streven naar een lichte kwaliteitsverbetering

☐ nee, we zijn tevreden met het huidige niveau

☐ daar hebben we nog niet over nagedacht

☐ anders, namelijk

Zo ja, welke stappen zet u daarvoor?

3. Wanneer u behoefte heeft aan advies of ondersteuning, tot welke (landelijke, provinciale of gemeentelijke) organisaties wendt u zich dan doorgaans met welke vragen?

naam organisatie	voor welk type advies of ondersteuning?

4. Hebt u zich wel eens tot Kunst&Cultuur Drenthe, de provinciale ondersteuningsorganisatie voor o.a. amateurkunst, gewend voor advies of ondersteuning?

☐ ja

☐ nee

☐ nooit van K&C Drenthe gehoord

Zo ja, was u tevreden over de reactie van K&C Drenthe

☐ ja

☐ nee

☐ weet niet meer

5. Mist u bepaalde vormen van ondersteuning in het huidige aanbod van de verschillende organisaties die u kunnen ondersteunen?

☐ ja

☐ nee

☐ weet niet

Zo ja, kunt u in onderstaand schema aangeven welk aanbod u mist?

aard van gewenste ondersteuning	korte omschrijving van de gewenste ondersteuning
Opleidingen/ cursussen	
Ondersteuning bij optredens/ vinden van geschikte podia	
Hulp bij ontwikkeling van projecten of producten	
Praktische vragen over organisatie, publiciteit, techniek enz.	
Anders, namelijk	

6. Welke andere opmerkingen wilt u ten slotte maken aan het adres van de provincie als het gaat om de ondersteuning van de amateurkunst in Drenthe?

Vragenlijst ingevuld door:

☐ voorzitter

☐ secretaris

☐ anders, namelijk

Hartelijk dank voor uw moeite. Wilt u zo vriendelijk zijn de vragenlijst uiterlijk 7 november terug te zenden in de bijgevoegde antwoordenvolppe.

Bijlage 7: Vragenlijst amateurkunstverenigingen: orkesten

1. Hoe lang bestaat uw orkest/ muziekvereniging?

.. jaren

2. Heeft uw orkest/ muziekvereniging ambities om de komende jaren de kwaliteit van de kunstbeoefening (en/of de optredens en uitvoeringen) aanzienlijk te verbeteren? *(graag één antwoordcategorie aankruisen)*

☐ ja, wij willen graag de kwaliteit de komende jaren aanzienlijk verhogen

☐ ja, wij streven naar een lichte kwaliteitsverbetering

☐ nee, we zijn tevreden met het huidige niveau

☐ daar hebben we nog niet over nagedacht

☐ anders, namelijk

Zo ja, welke stappen zet u daarvoor?

3. Wanneer u behoefte heeft aan advies of ondersteuning, tot welke (landelijke, provinciale of gemeentelijke) organisaties wendt u zich dan doorgaans met welke vragen?

naam organisatie	voor welk type advies of ondersteuning?

4. Hebt u zich wel eens tot Kunst&Cultuur Drenthe, de provinciale ondersteuningsorganisatie voor o.a. amateurkunst, gewend voor advies of ondersteuning?

☐ ja

☐ nee

☐ nooit van K&C Drenthe gehoord

Zo ja, was u tevreden over de reactie van K&C Drenthe

☐ ja

☐ nee

☐ weet niet meer

5. Mist u bepaalde vormen van ondersteuning in het huidige aanbod van de verschillende organisaties die u kunnen ondersteunen?

☐ ja

☐ nee

☐ weet niet

Zo ja, kunt u in onderstaand schema aangeven welk aanbod u mist?

aard van gewenste ondersteuning	korte omschrijving van de gewenste ondersteuning
Opleidingen/ cursussen	
Ondersteuning bij optredens/ vinden van geschikte podia	
Hulp bij ontwikkeling van projecten of producten	
Praktische vragen over organisatie, publiciteit, techniek enz.	
Anders, namelijk	

6. Welke andere opmerkingen wilt u ten slotte maken aan het adres van de provincie als het gaat om de ondersteuning van de amateurkunst in Drenthe?

Vragenlijst ingevuld door:

☐ voorzitter

☐ secretaris

☐ anders, namelijk

Hartelijk dank voor uw moeite. Wilt u zo vriendelijk zijn de vragenlijst uiterlijk 7 november terug te zenden in de bijgevoegde antwoordenvolppe.

Bijlage 8: Geraadpleegde documenten

Afrekening 2004 Amateurkunst, K&C Drenthe

Begroting/ werkplan 2004, Amateurkunst, K&C Drenthe

Beleidskeuzes Kunst ter Plekke 2005 – 2008, K&C Drenthe

Bureau ART, Klanten over Kunstgebouw, Strategische verkenning in opdracht van Kunstgebouw, 2003

De kunst van het combineren, Cultuurnota Provincie Drenthe, 2005 – 2008

Kiezen in cultuurbeleid, Interprovinciaal overleg (IPO), 2005 (auteurs: Carla van Deijk-Hofmeester en Willem-Jan Raijmakers)

Evaluatierapport Kunst & Cultuur Drenthe, Beleidsperiode 2002 – 2004, De doelen gematcht, maart 2004

Jaarverslag Kunst&Cultuur Drenthe, 2004

Jaarverslag SAKO Drenthe 2004

Jaarverslag SAMO 2004

Motivaction, Socio-consult onderzoek Amateurkunst, 2001

Nader uitgewerkt werkplan 2004, K&C Drenthe

State of the Art, Noord-Nederland, 17 december 2002 (auteurs Luchiena Lanjouw en Nicolette Klein Bleumink)

Werkplan 2005 Amateurkunst, K&C Drenthe

Werkplan Kunst&Cultuur Drenthe 2006

Werkplan Dans 2005 – 2008, K&C Drenthe

Werkplan Sectie Popmuziek 2005, K&C Drenthe

Werkplan Toneel, 2005, K&C Drenthe

Bijlage 9: Afkortingenlijst

BNAFV	Bond van Nederlandse Amateur Fotografen Verenigingen
CBMG	Christelijke Bond van Muziekverenigingen
CBOW	Christelijke Muziekbond voor Muziekverenigingen in Oost en West Nederland
FKM	Federatie van Katholieke Muziekbonden
K&C Drenthe	Kunst&Cultuur Drenthe
KNFM	Koninklijke Nederlandse Federatie van Muziekverenigingen
KNZV	Koninklijke Nederlands Zangersverbond
LCA	Landelijk Centrum voor Amateurdans
MBT	Maatschappij tot Bevordering der Toonkunst
NFCM	Nederlandse Federatie van Christelijke Muziekbonden
NOVAM	Nederlandse Organisatie voor Accordeon en Mondharmonica
SAKO	Stichting Amateur Koren Organisaties
SAMO	Stichting Amateur Muziek Organisaties
SBA	Stichting Beeldende Amateurkunst